

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานที่เชี่ยวชาญของนักทองเที่ยวชาวไทย

ชุติกานต์ ยินดีสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด

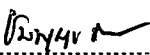
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2559

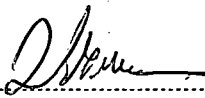
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

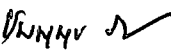
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ชุตติกานต์ ยินดีสุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการตลาด ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

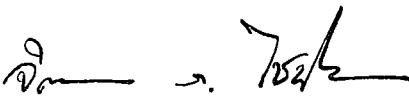
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

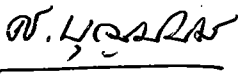

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

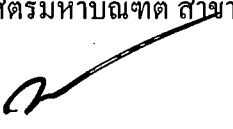

..... ประธาน
(ดร.ประภาส นวลเนตร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตาภา สารพัฒน์ ไชยปัญญา)

..... กรรมการ
(ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการตลาด ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรอรอด บุญเกิด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยความเมตตาและความอนุเคราะห์อย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งใจอย่างมากในความปรารถนาดี คำแนะนำสั่งสอน อีกทั้งยังเป็นกำลังใจสำคัญและเป็นแรงผลักดันที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากท่านประธานและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.ประภาส นวลเนตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา และดร. ศักคินา บุญเปี่ยม ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัย

ขอบคุณพี่มด ฉวีธิดา บุญญา ที่ช่วยประสานงานเอกสารทุก ๆ อย่าง คณาจารย์หลักสูตรปริญญาโทสื่อสารการตลาดทุกท่าน พี่และเพื่อนทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะหญิงชัชฌ์กับโบที่อยู่เคียงข้างเสมอมา รวมถึงผู้ที่มีพระคุณที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านกำลังใจที่ไม่ได้กล่าวถึงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัวยินดีสุขเป็นอย่างยิ่ง นายสม โขกและนางชนิตา ยินดีสุข คุณพ่อคุณแม่ คุณย่าชุมศรี และน้องคริม ที่เป็นกำลังใจคอยสนับสนุนทุกสิ่งในชีวิตจนทำให้ผู้วิจัยสามารถมีวันนี้ได้ สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกการเดินทางที่เกิดขึ้นในชีวิต ที่ทำให้เกิดสติและค้นพบพลังในการเอาชนะตนเองได้อย่างไม่น่าเชื่อ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลหรือหน่วยงานใด ผู้วิจัยขออุทิศความดีทั้งหลายแด่บุพการี ครู อาจารย์ และผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน

ชุตติกานต์ ยินดีสุข

57920679: สาขาวิชา: การสื่อสารการตลาด; นศ.ม. (การสื่อสารการตลาด)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/

พฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/ นักท่องเที่ยวชาวไทย

ชุดคำถามต์ ยินดีสุข: ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ

นักท่องเที่ยวชาวไทย (ECOTOURISM KNOWLEDGE, ATTITUDES AND BEHAVIORS OF THAI TOURISTS). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์, ปร.ด., 95 หน้า, พ.ศ. 2559.

วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 425 คน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก มีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ t-Test, F-test และ Pearson's Correlations

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังพบว่าทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และยังพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลในด้านรายได้ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อมูลส่วนบุคคลในด้านอายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01-0.001 ข้อมูลส่วนบุคคลในด้านอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

57920679: MAJOR: MARKETING COMMUNICATION; M.Com.

(MARKETING COMMUNICATION)

KEYWORDS: ECOTOURISM KNOWLEDGE/ ECOTOURISM ATTITUDES/

ECOTOURISM BEHAVIORS/ THAI TOURISTS

CHUTIKAN YINDEESUK: ECOTOURISM KNOWLEDGE, ATTITUDES AND
BEHAVIORS OF THAI TOURISTS. ADVISOR COMMITTEE: CHOMPUNUCH

PUNYAPIROJE, Ph.D., 95 P., 2016.

The purposes of this research were to investigate the relationships among ecotourism knowledge, attitudes and behavioral intention of 425 Thai tourists. Survey research with convenient sampling was used in this study. Descriptive statistics and inferential statistics, t-test, F-test and Pearson's Correlations, were used to analyze the data.

The results show that there was positive relationships between ecotourism knowledge and attitudes toward ecotourism of Thai tourists at the significant level 0.01. Also there were positive relationships between their attitudes toward ecotourism and behavioral intention at the significant level 0.001. Additionally, the differences of Thai tourists' demographics in terms of incomes and education affected their ecotourism knowledge with statistically significant at level of 0.05. The differences of their demographics in terms of age groups, careers, marital status, incomes and education affected their ecotourism attitudes with statistically significant at level of 0.01-0.001. Last, the differences of their demographics in terms of careers affected their ecotourism behaviors with statistically significant at level of 0.001.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	8
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติ	20
แนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ (ต่อ)	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	37
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	39
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	54
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	70
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผลการวิจัย.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	86
ประวัติย่อของผู้วิจัย	95

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 โมเดลนิยามศัพท์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	14
4-1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	37
4-2 จำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง	41
4-3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง	44
4-4 จำนวนและร้อยละของประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างเคยไปใน 1 ปีที่ผ่านมา.....	46
4-5 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง	46
4-6 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง	47
4-7 จำนวนและร้อยละของประเภทบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง	48
4-8 จำนวนและร้อยละของจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง	48
4-9 จำนวนและร้อยละของประเภทของสถานที่พักที่ใช้บริการบ่อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง.....	49
4-10 จำนวนและร้อยละของแหล่งที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับท่องเที่ยวในแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่าง.....	50
4-11 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง.....	51
4-12 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	54
4-13 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	55
4-14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ	56
4-15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	58
4-17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพ.....	59
4-18 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย	60
4-19 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย	61
4-20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม และพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้าน สถานภาพสมรส	62
4-21 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยว ชาวไทย	63
4-22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม และพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้.....	64
4-23 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	65
4-24 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้าน ระดับการศึกษา.....	67
4-26 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ชาวไทย	68
4-27 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ชาวไทย	69
5-1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3-5.....	74

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1 โมเดลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	13

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งสิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต รวมไปถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ปัญหาสิ่งแวดล้อมนับเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่พัฒนาวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ตอบสนองความต้องการอย่างง่ายและไม่จำกัด ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เสื่อมโทรมและมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็วจนก่อให้เกิดมลพิษหลาย ๆ อย่างขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความขัดแย้งของคนในสังคมในเรื่องของการแย่งชิงสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เหลืออยู่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทุกคน (เกษม จันทร์แก้ว, 2556)

การเดินทางเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เพราะเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศ เห็นได้จากแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณร้อยละ 80 เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนเพราะในประเทศไทยนั้นการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ และสามารถกระจายรายได้สู่ประชากรทุกระดับอย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวไปสถานที่ต่าง ๆ ยังมีประโยชน์เพราะทำให้คนในสังคมได้แลกเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน (วิลาสินี จันทร์ปรุง, 2556)

จากงานวิจัยขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ในความร่วมมือกับโครงการสิ่งแวดล้อมสหประชาชาติ (UNEP) และองค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (WMO) พ.ศ. 2531 พบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลกมีส่วนร่วมในการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่บรรยากาศถึง 1,307 ล้านตัน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน (Global warming) ที่เป็นปรากฏการณ์ที่อุณหภูมิโลกสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสนใจ Houghton (2004) กล่าวว่า

“อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหนึ่งใน 3 องศาเซลเซียสในทุกช่วงเวลา 10 ปี หรือประมาณ 3 องศาเซลเซียสในทุกช่วงเวลา 100 ปี ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่ผิดปกติสำหรับโลกของเรา ก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์นี้จะจับตัวอย่างหนาแน่นที่ชั้นบรรยากาศ ทำให้ความร้อนภายในโลกไม่สามารถระบายออกไปนอกโลกได้อย่างสมดุล ส่งผลให้น้ำแข็งขั้วโลกละลาย ระดับน้ำทะเลทางขั้วโลกสูงขึ้น และไหลลงสู่ทั่วโลกทำให้เกิดน้ำท่วมได้ทุกทวีป ระบบนิเวศของโลกที่เปลี่ยนแปลงทำให้สัตว์ทะเลเสียชีวิต และเกิดการผันผวนของฤดูกาลท่องเที่ยว จากประเด็นดังกล่าวสะท้อนว่า การท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมของโลก ถ้านักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวยังไม่ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็จะส่งผลให้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวยังคงอยู่และรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้องจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปแบบยั่งยืนกับประเทศนั้น ๆ (วิลาสินี จันทรปรุณ, 2556)

“การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” คือการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการพัฒนา โดยไม่รบกวนหรือทำคามเสียหายแก่ธรรมชาติ และส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของชุมชน อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างเพลิดเพลินกับนักท่องเที่ยวผ่านทัศนียภาพ และวัฒนธรรมของพื้นที่ต่าง ๆ ภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญในการรักษาความสมดุลระบบนิเวศและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น (สมชัย เบญจขย, 2549) รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยแบ่งได้เป็น การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature-based travel) การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible travel) การท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning travel) และการให้การศึกษา (Education travel) การท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involvement of local community or people participation) (สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต และดร.ชรี เอมพันธุ์, 2538)

ผู้วิจัยทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย และพบว่าประเด็นที่นักวิจัยศึกษามีตั้งแต่ การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (โยธิน จันทวี, 2548; วุฒิพงษ์ ดงคำฟู, 2551; สมบัติ เชื้อทหาร, 2551; จรัสพิมพ์ จงสถิตเสถียร, 2552; รัตนา อุ่นจันทร์, 2552) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552; ชาญชัย ชื่นรำพันธุ์, 2552; เรือโทวิญญู โสธนะ, 2553; สุภัทรวลัย ตั้งศรีวงษ์, 2553; อัจฉริยา ทุมพานิชย์, 2553) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (จันทกร รื่นรัมย์, 2548; วิทยา จิตรมาศ, 2552) ผลกระทบที่

เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (วรรณญาภรณ์ ศรีสวรรค์, 2550; ปราบธาดา ยศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี, 2554) และทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (กำไร โพธิ์ทอง, 2550; ประธานสิทธิ์ กระทบ, 2550; กมลฤดี นาคทุ่งเตา, 2553) กล่าวโดยสรุปงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแง่มุมมองของผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากกว่าจะเป็นมุมมองของนักท่องเที่ยว

มีงานวิจัยเพียงจำนวนหนึ่งศึกษาในมุมมองของนักท่องเที่ยว โดย 2 ชิ้นแรกเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ งานวิจัยของไบเพิร์น วงษ์บัวงาม (2554) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติน้อยกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ขณะที่นักศึกษามีคะแนนด้านความรู้และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก แต่คะแนนด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแบบวัดที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยพบว่า แบบวัดนั้นค่อนข้างเน้นการวัดความคิดเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ในขณะงานวิจัยของ วิลาสินี จันทร์ปรง (2556) ศึกษาแต่พฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร โดยได้นำแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมาสร้างแบบวัด ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีก 2 เรื่องศึกษาประเด็นใกล้เคียงกัน แต่ได้มีการเพิ่มตัวแปรอิทธิพลของการเปิดรับสื่อต่อนักท่องเที่ยว ได้แก่ งานของ วิไลลักษณ์ ชมพูศรี (2544) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย และพบว่า การเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ ณัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์ (2545) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยได้พบว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ จากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้

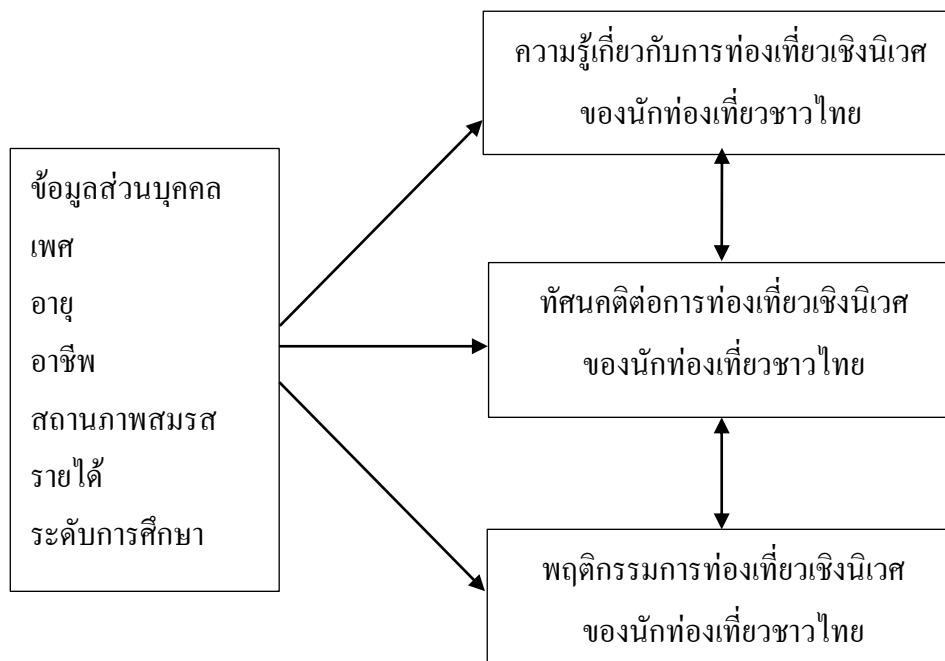
เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กับ
แนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่มี
ความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ
มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.001 และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
และยังพบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยยังไม่ได้รับความ
นิยมนักนัก ดังจะเห็นได้จากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังคงอยู่ และ
เมื่อทบทวนงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาจะพบความสัมพันธ์บางส่วนระหว่างความรู้ ทัศนคติ และ
พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยแต่งงานดังกล่าวได้ทำขึ้นมาจนกว่า
ทศวรรษแล้ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจสภาพความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมท่องเที่ยว
เชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวว่ามีการ
เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยหรือไม่ อีกทั้งได้ขยายกลุ่มตัวอย่างให้เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยใน
ระดับประเทศ รวมถึงได้มีการพัฒนาแบบวัดให้เป็นเชิงรูปธรรมมากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็น
แนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ทราบถึง
สถานภาพความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบันของนักท่องเที่ยวชาวไทย และสามารถนำ
ข้อมูลไปใช้วางแผนในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปได้
ตลอดจนใช้เป็นแนวทางวางแผนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับประชาชน
ชาวไทยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมท่องเที่ยว
เชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย
5. เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลในด้าน ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 2 ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ โดยรวมนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทยอย่างน้อย 1 ครั้ง ตั้งแต่เดือนมกราคม-ตุลาคม ในปี พ.ศ. 2558
2. ข้อมูลในการวิจัยเก็บในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง
2. หน่วยงานของรัฐสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้จัดจำกัด ไม่รบกวน หรือสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและคนท้องถิ่น รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ตลอดจนสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้เกิดประโยชน์ต่อคนท้องถิ่นได้

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว ในประเด็นของการท่องเที่ยวที่ไม่รบกวน หรือสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและคนท้องถิ่น การเรียนรู้ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจกับคนท้องถิ่น

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในประเด็นของการท่องเที่ยวที่ไม่รบกวน หรือสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและคนท้องถิ่น การเรียนรู้ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจกับคนท้องถิ่น

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นขณะกำลังท่องเที่ยวในประเทศไทย

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นขณะกำลังท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยภายใน 1 ปีที่ผ่านมา ในประเด็นของการท่องเที่ยวที่ไม่รบกวน หรือสร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและคนท้องถิ่น การเรียนรู้ชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจน โบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจกับคนท้องถิ่น

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทยอย่างน้อย 1 ครั้ง ตั้งแต่เดือนมกราคม-ตุลาคม ในปี พ.ศ. 2558

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ
3. แนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทรแก้ว (2556) กล่าวว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพ และชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

Dahlan (1994 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ และศรีธรรม โรจนสุพจน์, 2556, หน้า 16-17) ได้แบ่งระดับของสิ่งแวดล้อมออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural environment) ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่สร้างขึ้นใหม่ได้ และสิ่งที่ใช้แล้วหมดไป รวมถึงสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยสิ่งเหล่านี้อยู่ร่วมกันอย่างมีหลักการ มีกระบวนการ และมีวัฏจักร
2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาและส่งผลให้สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลง เช่น ถนน สะพาน ดึก ไฟฟ้า ฯลฯ ซึ่งยังคงมีลักษณะกายภาพที่มองเห็นจับต้องได้อยู่
3. สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่กายภาพ แต่เป็นมิติเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคม การรับรู้ ปรัชญา วัฒนธรรม และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2551) ได้แบ่งทรัพยากรธรรมชาติตามลักษณะและการใช้ประโยชน์ ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมด หมายถึง ทรัพยากรที่มีมากเกินความ

ต้องการใช้ แต่ถ้าใช้ไม่ถูกวิธีหรือไม่ช่วยกันรักษา ก็อาจเสื่อมคุณภาพได้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1.1 ประเภทที่คงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ ลมอากาศ ฝุ่น
- 1.2 ประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ที่ดิน น้ำ ลักษณะภูมิประเทศ
2. ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถทดแทนได้ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไปแล้วสามารถเกิดขึ้นทดแทนได้ ซึ่งอาจเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับชนิดของทรัพยากรธรรมชาติประเภทนั้น เช่น พืช ป่าไม้ สัตว์ป่า มนุษย์ ความสมบูรณ์ของดิน คุณภาพของน้ำ และทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นต้น
3. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้น หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เมื่อใช้หมดไป ไม่สามารถสร้างทดแทนใหม่ได้ หรือ ต้องใช้ระยะเวลานาน เช่น แร่ธาตุ พลังงานน้ำมันปิโตรเลียม แก๊สธรรมชาติ และถ่านหิน เป็นต้น

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร (2555) แบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า อากาศ ดิน น้ำ มนุษย์ สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมอื่นประกอบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่
 - 1.1 สิ่งที่มีชีวิต หรือ สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เช่น พืช สัตว์ มนุษย์
 - 1.2 สิ่งที่ไม่มีชีวิต หรือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อาจมองเห็น หรือมองไม่เห็น เช่น แร่ธาตุ อากาศ เสียง ทัศนียภาพ และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด
2. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งแวดล้อมประดิษฐ์ หรือสิ่งที่มีมนุษย์เสริมสร้างขึ้นตามความเหมาะสมของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น บ้านเรือน เขื่อน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และค่านิยม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะอยู่ร่วมกันอย่างมีข้อบังคับ เรียกว่า ระบบนิเวศ

ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

เกษม จันทร์แก้ว (2556) กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่พัฒนาวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างง่ายและง่ายและไม่จำกัด จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวโดยสรุป ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วโลกนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. ปัญหาภัยธรรมชาติ (Natural disaster) เช่น ภัยพิบัติ อุทกภัย ความแห้งแล้ง แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และทำให้เกิดภาวะขาดแคลนในสังคม/ชุมชน
 2. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ (Resource depletion) การร่อยหรอ หดหายไปหรือการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาตินั้นเกิดได้จากปัจจัยต่อไปนี้
 - 2.1 ความไม่สมดุลของประชากร (Population imbalances) การที่มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทรัพยากร และเกิดการขาดแคลนจนอาจนำไปสู่การเกิดโรคระบาด
 - 2.2 สมรรถนะการรองรับได้ในเมือง (Urban carrying capacity) การขยายตัวของเมืองและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ความหนาแน่นของประชากรเพิ่มมากขึ้นจนเกิดความแออัดและความขาดแคลนทรัพยากรในเมืองจนทำให้ต้องมีการดึงทรัพยากรจากชนบทเข้ามาตอบสนองความต้องการของคนในเมืองส่งผลให้ทรัพยากรในประเทศร่อยหรอเร็วขึ้น
 - 2.3 ความไม่เสมอภาคของทรัพยากร (Resource disparity) ประชากรในประเทศพัฒนาแล้วมีอัตราการบริโภคทรัพยากรสูงกว่าประชากรในประเทศที่กำลังพัฒนาทำให้ประเทศพัฒนาแล้วรับซื้อวัตถุดิบและทรัพยากรจากประเทศกำลังพัฒนาเพื่อนำมาแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูปแล้วส่งกลับมายาขายประเทศนั้น ๆ ในราคาสูงมาก นอกจากนี้การกระจายตัวของทรัพยากรในแต่ละประเทศที่มีไม่เท่ากัน เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ซึ่งเป็นแหล่งเชื้อเพลิงพลังงาน ทำให้เกิดความต้องการในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
 - 2.4 ผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม (Consequences of misapplied technology) เนื่องจากมนุษย์พัฒนาเทคโนโลยีมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์และคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรธรรมชาติจะหมดไปและส่งผลทำลายระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
 - 2.5 การรบกวนทรัพยากรที่มีอยู่ (Interruption of supply) เกิดจากการที่มนุษย์เข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า การจับสัตว์น้ำ การล่าสัตว์ การทำเหมือง ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการรบกวนทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงและยาวนาน การที่ระบบนิเวศจะฟื้นฟูกลับมาเป็นเหมือนเดิมจำเป็นต้องใช้เวลายาวนาน
 - 2.6 ราคาทรัพยากร (Resource prices) เนื่องจากมนุษย์มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างขาดความระมัดระวัง ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากรและการปนเปื้อนของมลพิษ ทรัพยากรที่มีอยู่มีคุณภาพต่ำลงและเสื่อมโทรมจนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก
3. ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม (Pollution) เป็นปัญหาที่เกิดจากการที่มนุษย์บริโภคทรัพยากรมากขึ้นโดยผ่านกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเป็นมลพิษ

รุนแรงขึ้นตามลำดับ

เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เพราะเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น การวางแผนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศในระยะยาว และสามารถกระจายรายได้สู่พลเมืองของประเทศทุกระดับ ดังนั้นจึงมีการพัฒนาแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นมาเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการพัฒนา

ความเป็นมาและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในต่างประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากที่ใด แต่จากบทความวิจัยของ Fennell (2015) ได้ระบุว่า แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกอ้างอิงบ่อยครั้งนั้นปรากฏอยู่ในเอกสารในช่วงทศวรรษที่ 1980 โดยมี Ceballos-Lascurain เป็นคนแรกที่คิดคำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้คำนิยามไว้ในปี ค.ศ. 1983 ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่รบกวนหรือสร้างความเสียหายให้กับธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การเรียนรู้ ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้ตรวจสอบร่องรอยกลับไปจนถึงปี ค.ศ. 1965 และพบว่างานวิจัยของ Hetzer ได้มีความพยายามอธิบายความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างนักท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กัน และยังได้ระบุหลักการ 4 ข้อเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการท่องเที่ยวไว้ว่า

1. ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
2. ทำให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นน้อย และให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นมาก
3. ทำให้เกิดผลประโยชน์มากต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น
4. ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจจากการพักผ่อนหย่อนใจ

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกนำเสนออย่างเป็นทางการในปีค.ศ. 1991 ซึ่งเป็นงานประชุมนานาชาติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจัดโดย CEAC ที่ประเทศแคนาดา โดยมีการให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เน้นเกี่ยวกับธรรมชาติ สร้างให้เกิดการอนุรักษ์ระบบนิเวศ รวมถึงการให้ความนับถือต่อความเป็นชุมชนของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนการชื่นชมในสิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพ โดยไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเกี่ยวข้องกับการปกป้องพื้นที่ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อ

นำไปสู่การศึกษา การชื่นชมธรรมชาติ การพักผ่อนหย่อนใจ และการฟื้นฟูสภาวะทางจิตใจและร่างกาย

The Ecotourism Society (1991 อ้างถึงใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2539) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์โดยไม่เปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อคนท้องถิ่น

ในปี ค.ศ. 1996 Wallace and Pierce (cited in Fennell, 2015) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีหลักการสำคัญ 6 ประการคือ

1. ในเรื่องประเภทของการใช้จะต้องเกิดผลกระทบทางลบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมและคนท้องถิ่น
2. มีการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในระบบวัฒนธรรม และธรรมชาติของพื้นที่นั้น ๆ และผลกระทบอย่างต่อเนื่องกับระบบดังกล่าว
3. มีการสนทนาและการจัดการเกี่ยวกับพื้นที่ธรรมชาติและการคุ้มครองด้วยกฎหมาย
4. มีการร่วมมือของคนท้องถิ่นในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับประเภท และปริมาณของนักท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ
5. มีการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอื่น ๆ ให้กับคนท้องถิ่น ในลักษณะของการเติมเต็มให้สมบูรณ์มากกว่าที่จะเข้าไปทดแทนพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมของคนท้องถิ่น
6. มีบทบัญญัติที่ให้โอกาสพิเศษกับคนท้องถิ่น และคนทำงานในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่จะใช้หรือเข้าชมพื้นที่ธรรมชาติดังกล่าว และเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งสำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยววนั้น ๆ

นอกจากนี้ Donohoe and Needham (2006, 2008 cited in Fennell, 2015) ได้นำเสนอโมเดลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนพื้นฐานของความเชื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กับความสอดคล้องในการปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ (ดังปรากฏในภาพที่ 2-1) คือ

ระดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบแท้จริง (Genuine ecotourism) อยู่ภายใต้ความเชื่อบรรทัดฐานที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติการและวิธีการ โดยเน้นหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6 ประการ คือ ความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (Nature-based) การสงวนและรักษา (Preservation) การให้การศึกษา (Education) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) การกระจายของผลประโยชน์ (Distribution of benefits) และความรับผิดชอบและจริยธรรม (Ethics/ Responsibility)

นอกจากนี้ในหนังสือ Ecotourism ของ Fennell (2015) ยังได้นำเสนอตารางเปรียบเทียบการนิยามศัพท์การท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และ/ หรือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากงานวิจัยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987-ค.ศ. 2015 ว่าประกอบด้วยหลักการสำคัญ 13 ประการ ได้แก่ ความสนใจในธรรมชาติ การสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ การพึ่งพาพื้นที่อนุรักษ์และอุทยานแห่งชาติ ผลประโยชน์ต่อคนท้องถิ่นในระยะยาว การให้การศึกษาและการเรียนรู้ การลดผลกระทบ/ การบริโภค ความรับผิดชอบและจริยธรรม การจัดการ ความยั่งยืน ความสนุกสนานและการเห็นคุณค่า วัฒนธรรม การผจญภัย และพื้นที่ขนาดย่อม

ความเป็นมาและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2538 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่ทำหน้าที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในประเทศ ได้ว่าจ้างสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยให้ทำการศึกษาโครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสถาบันฯ ได้ทำรายงานนำเสนอต่อ ททท. เมื่อ พ.ศ. 2540 เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยเสนอไว้ในรายงานมีดังนี้

1. ต้องมีการควบคุม ดูแล รักษา และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกรบกวน หรือพื้นที่ตัวได้ยาก
2. ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบและกิจกรรมที่มีอยู่แต่เดิม
3. ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และการมีรายได้แต่เพียงอย่างเดียว
4. ต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรในท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมของชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือการให้ประชาชน อยู่ในคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ
5. ให้องค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม
6. นำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรรและกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึง และเพียงพอ

ตารางที่ 2-1 โมเดลนิยามศัพท์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หลักการสำคัญของการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	คำนิยามศัพท์														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ความสนใจในธรรมชาติ	x	x			x	x	x	x		x	x				x
การสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์			x		x	x	x	x	x	x			x	x	x
การพึ่งพาพื้นที่อนุรักษ์และอุทยาน แห่งชาติ	x		x		x	x		x	x				x	x	x
ผลประโยชน์ต่อคนท้องถิ่นในระยะยาว			x		x	x	x		x				x	x	x
การให้การศึกษาและการเรียนรู้	x	x	x			x						x		x	x
การลดผลกระทบ/ การบริโภค						x						x	x	x	x
ความรับผิดชอบและจริยธรรม					x				x	x				x	x
การจัดการ						x		x				x			x
ความยั่งยืน								x				x			x
ความสนุกสนานและการเห็นคุณค่า	x					x								x	
วัฒนธรรม		x				x								x	
การผจญภัย			x												x
พื้นที่ขนาดย่อม													x		x

ที่มา: Fennell (2015)

7. สนับสนุนการศึกษาวิจัยและประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงแผนอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน

8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุมดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และการสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในทางแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันในทุกระดับ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ททท. ได้บัญญัติความหมายคำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้อย่างเป็นทางการ โดยให้ความหมายตรงกับคำว่า Ecotourism ในภาษาอังกฤษ คำว่า Eco แปลตามรูป

ศัพท์ว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัย ส่วน Tourism แปลว่า การท่องเที่ยว ดังนั้นคำว่า Ecotourism จึงแปลว่า การท่องเที่ยวเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เน้นในด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ทั้งพืช สัตว์ และมนุษย์

และในปีพ.ศ. 2544 ททท. ได้ระบอบองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้น ๆ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและจำกัดมลพิษ และควบคุมอย่างมีขอบเขต

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ ความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

ในปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเกียวโต เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม เพื่อมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพราะสถานะโลกร้อนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญของโลกมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 และททท. ได้ตระหนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วโลก (วิลาลีนี จันทร์ปรุ่ง, 2556) ในปี พ.ศ. 2552 ททท. นำเสนอแนวคิด 7 Greens “ท่องเที่ยวสดใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม” ขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน และเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดนี้ครอบคลุมผู้มีบทบาทในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน กำหนดขึ้นให้เหมาะกับบริบทของคนไทย เพื่อรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงใจความสำคัญของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับโลก ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) ประกอบไปด้วย 7 แนวคิด คือ

1. แนวคิด “เขียวด้วยแนวคิดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green heart)” คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมีความตระหนักในการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ใส่ใจในผลกระทบของพฤติกรรม และหาวิธีการในการลดผลกระทบ โดยต้องประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยคือ ความรู้ ความเข้าใจ และการเห็นความสำคัญ
2. แนวคิด “ท่องเที่ยวใกล้ไกล ใช้พลังงานให้คุ้มค่า (Green logistics)” คือ รูปแบบการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และช่วยรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ทำได้โดยศึกษาเส้นทาง และเลือกใช้พาหนะในการเดินทางให้เหมาะสม หรือเดินทางด้วยรถบริการสาธารณะลดการใช้พาหนะส่วนตัว
3. แนวคิด “ท่องเที่ยวทั่วทิศ เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green attraction)” คือ การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน อนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น และให้ความสำคัญในการปกป้องรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
4. แนวคิด “สนุกกับกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลาย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green activity)” คือ การที่มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีเพื่อให้เกิดโอกาสในการเรียนรู้ สนุกสนาน และสร้างประสบการณ์ให้กับท่องเที่ยว โดยกิจกรรมนั้นต้องส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
5. แนวคิด “เขียวอย่างรู้ค่า รักษาเอกลักษณ์ชุมชน (Green community)” คือ การท่องเที่ยวในชุมชนที่รักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ไม่สร้างความเสื่อมโทรมของสถานที่ ธรรมชาติ และไม่เปลี่ยนแปลงให้กับชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. แนวคิด “เลือกใช้บริการธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green service)” คือ การที่ผู้ประกอบการมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจการท่องเที่ยว ไม่ละเลยความรับผิดชอบในเรื่องเหล่านี้ เพื่อช่วยกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การขอความร่วมมือนักท่องเที่ยวในการเข้าใช้บริการที่พกไม่ว่าจะเป็นการใช้ผ้าเช็ดตัวซ้ำ การลดการใช้กระดาษชำระ หรือการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
7. แนวคิด “จิตอาสา พาโลกสดใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Green plus)” คือ การแสดงออกของบุคคล หรือองค์กร ในการสนับสนุนร่างกาย สติปัญญา หรือบริจาคเงิน เพื่อฟื้นฟูและปกป้องแหล่งท่องเที่ยว ลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น ละปริมาณสิ่งของที่เกินพอดี เลิกหากคิดว่าสิ่งของนั้นไม่จำเป็นต่อชีวิต และสามารถนำสิ่งของนั้นกลับมาใช้ใหม่

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวภายใต้ขีดจำกัดของธรรมชาติ โดยไม่รบกวนหรือสร้างความเสียหายต่อธรรมชาติ ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชากร ประเพณี ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่น สามารถทำให้เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจ และเกิดประโยชน์ต่อประชากรท้องถิ่นได้

พฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในมุมมองการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552) ได้อธิบายว่า นักท่องเที่ยวที่ต้องการที่ต้องการรักษาสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกชนิดต่าง ๆ สามารถช่วยได้ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อม กิจกรรม ผลกระทบและปัญหาการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว ก่อนออกเดินทางและระหว่างที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว
2. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าแหล่งท่องเที่ยวมีระบบนิเวศสำคัญและเปราะบาง มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีสูง หรือเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเก่าแก่
3. ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลตามประเภทและในสถานที่ที่จัดให้ หรือนำกลับออกไปจากแหล่งท่องเที่ยวเพื่อไปกำจัดด้วยตนเองได้
4. เลือกใช้ยานพาหนะในแหล่งท่องเที่ยวที่ประหยัดพลังงานหรือใช้พลังงานทดแทน
5. เลือกใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยวที่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุด
6. ตั้งเต็นท์พักแรมในบริเวณที่แหล่งท่องเที่ยวจัดให้เท่านั้น
7. ควรเดินตามเส้นทางที่แหล่งท่องเที่ยวจัดให้ ไม่ควรเดินลัด เพราะอาจเหยียบย่ำกล้าไม้ ลูกไม้ และก่อให้เกิดการกัดเซาะพังทลายของดินเร็วขึ้น
8. ละเว้นการให้อาหารสัตว์ป่าทุกชนิด เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามธรรมชาติ
9. ละเว้นการสัมผัสหรือแตะต้องตัวสัตว์ป่า
10. ไม่ซื้อชิ้นส่วนของสัตว์หรือ โบราณวัตถุ หรือสินค้าที่ทำจากสัตว์ หรือพืชที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์
11. ไม่เก็บซากพืชซากสัตว์ เปลือกหอย ก้อนหิน และอื่น ๆ มาเป็นสมบัติของตัวเอง
12. แจ้งเจ้าหน้าที่ถ้าพบนักท่องเที่ยวกระทำการฝ่าฝืนหรือกระทำผิดกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว
13. ไม่แสดงกริยาท่าทาง หรือใช้คำพูดที่สื่อไปในทางลบหลู่ ไม่ให้ความเคารพต่อวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อตั้งอยู่บนแนวคิดที่เน้นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้ากับการปรับตัวของชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การพัฒนาอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีรูปแบบที่ตายตัว หรือนโยบายที่เป็นมาตรฐานแบบเดียวและใช้กับทุก ๆ ที่ ในทางตรงกันข้ามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในหลาย ๆ มิติ เช่น เศรษฐกิจของชุมชน การจัดการทรัพยากรของชุมชน ทางเลือกในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการส่งเสริม ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชุมชนท้องถิ่น หลักการที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้

1. จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด ไม่ให้ถูกทำลายไป

2. กระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้พยายามดูแลรักษา และปกป้องทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน

3. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ที่ตนเดินทางเข้าไปเยือน และให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นมรดกตกทอด ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้คงสภาพที่ดีต่อไปนาน ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่หลายประเทศให้ความสำคัญ เพราะช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวลักษณะนี้นักท่องเที่ยวจะต้องมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองที่ไม่ให้ก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อม ในขณะที่หน่วยงานของรัฐและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนคนในชุมชนจำเป็นต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวควบคู่กันไป อัสวิน แสงพิบูล (2558) ได้ทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยและพบว่า เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเริ่มเป็นที่ยอมรับเป็นวงกว้าง และเป็นทางเลือกเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงทำให้มีการศึกษาประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็น อเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย และออสเตรเลีย และพบในหลากหลายสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว การศึกษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และอื่น ๆ แต่ส่วนใหญ่แล้วยังใช้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมุมมองของชาวตะวันตก ประเด็นที่มักนำมาศึกษาเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (เช่น อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวน) กิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ พื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ประเด็นหลังนี้เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยครั้งนี้ค้นพบจากการทบทวนงานวิจัยในอดีต)

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในมุมมองของชาวตะวันตกและชาวไทย (แนวคิด 7 Greens ของ ททท.) มาผสมผสานกัน เพื่อสร้างแบบวัดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว แบบวัดในงานวิจัยครั้งนี้จะแตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่ใช้การวัดแนวคิดเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศค่อนข้างเป็นนามธรรม และสำรวจเพียงนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานครเท่านั้น ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปเป็นองค์ความรู้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประเทศ ไทยทราบถึงสถานภาพความรู้ ทักษะ พฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบันของ นักท่องเที่ยวชาวไทย และนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ

ความเป็นมาของทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม

Rogers (1995 cited in Chien-Yun, Wan-Fei, Yu-Shi & Chia-Hung, 2012) ได้นำเสนอ ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of innovations theory) ในปี ค.ศ. 1992 โดยทฤษฎีนี้ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการเกี่ยวกับการแพร่กระจายแนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ผ่านในช่วงเวลาหนึ่ง อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายของสิ่งใหม่ ๆ หรือที่เรียกว่านวัตกรรมจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งและสังคม ซึ่งอาจเป็นเรื่องของความรู้ ความคิด เทคนิควิธีการ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทฤษฎีกระบวนการแพร่กระจาย นวัตกรรมมีองค์ประกอบหลัก ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง สิ่งใหม่ที่จะแพร่กระจายไปสู่สังคมเกิดขึ้น
2. ประเภทของการสื่อสาร (Types of communication) หมายถึง การสื่อสารโดยผ่านสื่อทางใดทางหนึ่งเพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้
3. ระยะเวลาหรืออัตราความเร็วในการยอมรับนวัตกรรม (Time or rate of adoption)
4. ระบบสังคม (Social system) ที่จะมามีอิทธิพลในการแพร่กระจายและการยอมรับ นวัตกรรมสู่สมาชิกในสังคม รวมถึงอัตราความเร็วและปริมาณในการยอมรับ

ในเรื่องของการยอมรับนวัตกรรมนั้นเป็นกระบวนการ (Process) ที่เกิดขึ้นทางจิตใจ ภายในบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้หรือตื่นตัว (Awareness stage) ขั้นที่ 2 ขั้นความสนใจ (Interest stage) ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินค่า (Evaluation stage) ขั้นที่ 4 ขั้นทดลอง

ใช้ (Trial stage) และขั้นที่ 5 ขั้นตอนการยอมรับ (Adoption stage) (เอกกนิต เอี่ยมภักดี, 2556)

Kaliyaperumal (2004) กล่าวว่าไว้ว่า นักวิชาการหลายคนได้ทำการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม และได้ผสมผสานการยอมรับนวัตกรรมว่ามี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ (Knowledge) ขั้นทัศนคติ (Attitude) และขั้นการปฏิบัติ (Practice) โดยอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะส่งผลต่อทัศนคติที่มาจากการเรียนรู้ของเขา และส่งผลต่อพฤติกรรม แนวคิดนี้เรียกว่า KAP และได้ถูกนำไปใช้ในด้านการศึกษาสุขอนามัยในปี ค.ศ. 1960 เพื่อสอนผู้ป่วยเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขพฤติกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ โดยการเรียนรู้เน้นพุทธิพิสัย (Cognitive learning) ซึ่งจะเน้นเกี่ยวกับความรู้และความสามารถในการตระหนักรู้ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ขณะที่การเรียนรู้แบบจิตพิสัย (Affective learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความตั้งใจ ทัศนคติ หรือบรรทัดฐานของบุคคล เพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับความรู้ด้านสุขอนามัยที่ได้รับมา ส่วนการเรียนรู้แบบทักษะพิสัย (Psychomotor learning) จะเน้นเกี่ยวกับการปลูกฝังสุขอนามัยของผู้เรียน ในขณะที่นักวิชาการทางด้านการศึกษาจะเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยของผู้เรียน

ความหมายและรูปแบบของ KAP

อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542, หน้า 35-43) กล่าวว่า แบบจำลอง KAP นั้น เป็นการให้ความรู้กับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และจะนำไปสู่พฤติกรรมหรือการปฏิบัติ โดยความรู้ (Knowledge) คือการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งได้จากการสังเกต หรือส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ จากการเรียนรู้การตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ โดยการประเมินระดับความรู้สามารถแยกได้ 6 ระดับคือ 1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) 2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) 3. ระดับของการนำไปใช้ (Application) 4. ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) 5. ระดับของการสังเคราะห์ (Synthesis) และ 6. ระดับของการประเมินผล (Evaluation) แต่อย่างไรก็ตาม การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดจะสัมพันธ์กับความคิดที่เชื่อมโยงกับสภาพจิตใจในแต่ละบุคคล เนื่องมาจากประสบการณ์ในอดีต และสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการแสดงออกตามความคิดและความรู้สึกส่วนบุคคล

ส่วนทัศนคติ (Attitude) นั้น เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งมีผลต่อการคิด และการกระทำ แต่อย่างไรก็ตาม ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะขึ้นอยู่กับความรู้ เมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมตามมา ฉะนั้นถ้าต้องการจะเปลี่ยนทัศนคติบุคคลอื่นสามารถทำได้ด้วยการให้ความรู้กับพวกเขา

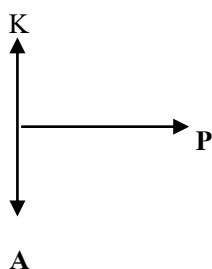
ในประเด็นของการปฏิบัติ (Practice) การกระทำ หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลนั้นมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2542, หน้า 35-43) และนิภา มนูญปิจุ (2528, หน้า 68) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนมีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ มี 4 ประการ คือ

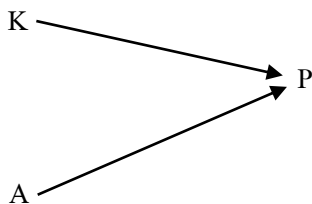
1. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และมีผลต่อการปฏิบัติ เพราะทัศนคติคือตัวกลางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังภาพด้านล่าง

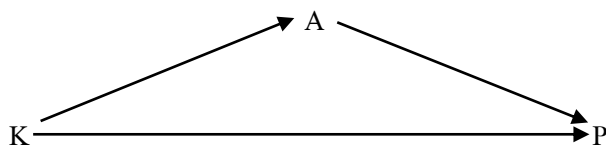
2. ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา ดังภาพด้านล่าง

3. ความรู้ และทัศนคติ สามารถทำให้เกิดการปฏิบัติได้ โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม

ที่มา: นิภา มนูญปัจจุ (2528, หน้า 68)

อย่างไรก็ตาม อรวรรณ ปิลาธน์โอวาท (2542) กล่าวว่า ทักษะคิด กับพฤติกรรมของบุคคล นั้นจำเป็นต้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเสมอไป ในกรณีที่เกิดความรู้ และทักษะคิดในทางบวก แล้ว ในขั้นตอนการปฏิบัติอาจเกิดผลตรงกันข้ามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลแต่ละคนอาจมี โครงสร้างความเชื่อหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และในแต่ละความเชื่อนั้นอาจมีความขัดแย้งกันอยู่ เมื่อต้องตัดสินใจปฏิบัติบุคคลจะเลือกปฏิบัติให้สอดคล้องกับทักษะคิดที่ตนเองรู้สึกเป็นบวกมากที่สุด

ดังนั้นในการลดช่องว่างดังกล่าวของ ทฤษฎี KAP สามารถทำได้ 4 วิธีคือ

1. การให้ความรู้มากขึ้น
2. การให้คำแนะนำในการปฏิบัติ
3. การให้รางวัลเพื่อให้เกิดแรงจูงใจกับผู้ที่ยอมรับปฏิบัติ
4. การโน้มน้าวใจโดยใช้สื่อที่มีอิทธิพลต่อความคิด

กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับผู้รับสารนั้น จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทักษะคิด และส่งผลไปยังพฤติกรรมในที่สุด แต่ ทักษะคิดทางบวกไม่ได้ยืนยันว่าจะก่อให้เกิดพฤติกรรมเสมอไป

จากแนวคิดเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้ของบุคคลสามารถส่งผลทำให้เกิดทักษะคิด และนำไปสู่พฤติกรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างสมมติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะคิด และ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยที่ยังไม่ประสบความสำเร็จนั้นอยู่ที่ใด และข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้วางแผนในการพัฒนาความรู้ และ/หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อ ก่อให้เกิดพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์

ความหมายของปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์

ยูล เบ็ญจรงค์กิจ (2542) อธิบายแนวคิดด้านประชากรนี้ไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่ใช้หลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงผลักดันจากภายนอก คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้ตรงกับทฤษฎีของกลุ่มสังคม (Social categories theory) ของ Defleur and Bell-Rokeach ในปีค.ศ. 1996 ที่อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับลักษณะประชากรของบุคคลนั้น ๆ สามารถอธิบายความเป็นตัวตนของกลุ่มนั้นได้ และบุคคลที่มีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันมักจะอยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะประชากรคล้ายคลึงกัน เช่น บุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นทางสังคมเดียวกันจะมีการเลือกรับและตอบสนองต่อเนื้อหาข่าวสารในแบบเดียวกัน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538) และธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2554) อธิบายว่า การกำหนดส่วนแบ่งทางการตลาดตามตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่สำคัญ และสถิติที่วัดได้ของประชากรจะช่วยให้ในการกำหนดตลาดเป้าหมายได้ ในขณะที่ลักษณะด้านจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรม ช่วยอธิบายถึงความคิดและความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายนั้น ข้อมูลด้านประชากรจะสามารถเข้าถึงและมีประสิทธิผลต่อการกำหนดตลาดเป้าหมาย คนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาแตกต่างกันตามไปด้วย โดยวิเคราะห์จากปัจจัยดังนี้

1. เพศ เป็นลักษณะทางประชากรที่บุคคลได้รับมาตั้งแต่กำเนิด ประกอบด้วยประชากรเพศชาย และเพศหญิง โดยเพศจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัยให้แตกต่างกัน ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีความคิด ค่านิยม และทัศนคติแตกต่างกัน เพราะวัฒนธรรม และสังคม เป็นตัวกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนทั้งสองเพศไว้ต่างกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงความแตกต่างในด้านพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารและการรับสาร กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายยังมีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย

2. อายุ เป็นลักษณะทางประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่หรือตามวัยของบุคคล ความแตกต่างทางด้านอายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม กล่าวคือ บุคคลที่มีอายุต่างกันก็จะมี ความแตกต่างทางด้านวัยวุฒิและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา ส่งผลให้ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาและข่าวสารรวมถึงการรับรู้ต่าง ๆ แตกต่างกัน อายุยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสนใจ และอารมณ์ที่แตกต่างกันเพราะกระบวนการคิด

และการตัดสินใจกลั่นกรองมาจากประสบการณ์ คนที่อายุน้อยมักมีความคิดแบบเสรีนิยม และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่อายุมาก ขณะเดียวกันคนที่อายุมาก มักจะมีความคิดที่เป็นอนุรักษ์นิยม ยึดถือการปฏิบัติ ระมัดระวัง มองโลกในแง่ร้ายกว่าคนที่อายุน้อย

3. การศึกษา เป็นลักษณะทางประชากรที่บ่งบอกถึงอัตราการรู้หนังสือและความสามารถในการรับข่าวสาร กล่าวคือ ความแตกต่างทางด้านการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความรู้ ความคิด ค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางและลึกซึ้งต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงได้เปรียบในการเป็นผู้รับสารที่ดีเพราะมีความรู้กว้างขวาง และไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ถ้าไม่มีเหตุผลสนับสนุน นอกจากนี้ บุคคลที่ได้รับระดับการศึกษา ยุคสมัย ระบบการศึกษา และสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ก็จะมีความรู้สึกรู้จักคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย

4. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นลักษณะทางประชากรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ รายได้ ศาสนา การสมรส และสถานภาพสังคมของบุคคลหนึ่ง ๆ ที่สามารถส่งผลให้บุคคลมีความคิด ค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรมแตกต่างกัน สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นตัวบ่งชี้เรื่องในกลุ่มจะสนใจรับข่าวสารและการรับสารแตกต่างกัน

จากแนวความคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ต่าง ๆ นั้นมีอิทธิพลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ประกอบในการทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวนั้นจะส่งผลต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพวกเขาหรือไม่ อย่างไร และข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้วางแผนในการพัฒนาความรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศไทย

วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวจากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากสื่อมวลชน รวมทั้งวัดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบวัด

ครั้งเดียว ซึ่งมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ประชากรศึกษาคือนักท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน และนักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย ข้อมูลที่รวบรวมได้ถูกวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของประชากร และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ เพื่อน ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของรัฐตามลำดับ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อต่าง ๆ เฉลี่ยในระดับปานกลาง ความรู้และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก และพฤติกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ฉัฐชามณูษ์ สุวิทยพันธุ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 580 คน ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน t-Test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ และมีแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ จากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ ความรู้เกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังพบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และเพื่อพัฒนาการจัดทำสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนบริเวณเขานาบน้ำของจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนการวิจัยตั้งแต่ 1. สืบหาสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน และพื้นที่ป่าชายเลนในพื้นที่บริเวณเขานาบน้ำ 2. การจัดทำกระบวนการกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชน วิเคราะห์ความเป็นอยู่ ความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แผนพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยว 3. การจัดทำสื่อเพื่อการท่องเที่ยวตามแผนงานที่ได้ทำร่วมกับชุมชน และ 4. การทดสอบสื่อและนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คือ การเดินเรือท่องเที่ยว และเรือคายัคในพื้นที่ป่าชายเลนรอบเขานาบน้ำ และสื่อที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับ เว็บไซต์ และป้ายโฆษณา โดยมีต้นทุนของพื้นที่ ได้แก่ วิถีชีวิตของป่าชายเลน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลนได้แก่งบประมาณสนับสนุนที่มีอยู่อย่างจำกัด ความร่วมมือของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่ต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป และการประสานงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง

การดา ร่วมพุ่ม และอุไร คงคาหลวง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เปิดรับสื่อกับการมีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะประชากรศาสตร์กับจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทของสื่อมวลชนแต่ละประเภท และสื่อบุคคลที่มีต่อการสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนจำนวน 40 คน แบ่งเป็นระดับมัธยมต้น 12 คน มัธยมปลาย 12 คน และอุดมศึกษา 16 คน

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนโดยรวมของเยาวชนในเขต กรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เฉพาะการเปิดรับสื่อวิทยุเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลโดยรวมของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนในเขต กรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักถึงการมีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลโดยรวมของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักถึงการมีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากพระ และครูอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักถึงการมีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ กลุ่มตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 โดยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อภาพยนตร์และอินเทอร์เน็ตของเยาวชนศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้พฤติกรรมการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารของเยาวชนศึกษา ก็ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลโดยรวมของเยาวชนศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากเพื่อน ของเยาวชนศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากญาติพี่น้องของ เยาวชนศึกษา ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดี อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยด้านอายุและระดับ การศึกษาต่างกัน มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน ส่วนเยาวชนที่มีเพศและรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนของครอบครัวต่างกัน มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต่างกัน จากการสนทนากลุ่มย่อยพบว่า กลุ่มตัวอย่างศึกษาเชื่อว่าสื่อบุคคลกับสื่อมวลชนมีบทบาทที่ต่างกัน ในการสร้างจิตสำนึก ให้กับเยาวชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวคือ สื่อบุคคลสามารถโน้มน้าวใจให้เกิดจิตสำนึกที่ดี ได้มากกว่าสื่อมวลชน โดยรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมควรมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นกันเอง เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนทัศนคติได้ เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะชมรม การสนทนา เฉพาะกลุ่ม เป็นต้น ส่วนการนำสื่อบุคคลไปใช้ผสมผสานกับสื่อมวลชนนั้น ควรใช้รูปแบบของ

ฟรีเซ็นเตอร์ โดยควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือ มีความรู้และประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามารถในการถ่ายทอดและ โน้มน้าวใจ และมีอายุที่ใกล้เคียงกับเยาวชนหรือมากกว่าเยาวชน ไม่มากนัก

ธนดล ยิ้มถนอม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรม การรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามปัจจัยภูมิหลัง เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2554 จำนวน 997 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัวแปร คือ ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม และตัวแปรแฝงภายใน 4 ตัวแปร คือ เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม การรับรู้ความสามารถของตน แรงจูงใจภายใน และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ตัวแปรแฝงทั้งหมดวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 25 ตัวแปร เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด และแบบสอบความรู้ทางสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวตัวแปรพหุนาม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมด้านการใช้ทรัพยากรและด้านการเดินทางอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริโภค ด้านการใช้สิ่งของและอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านการลดปริมาณขยะ ด้านการเป็นพลเมือง และด้านกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ปัจจัยภูมิหลังทุกตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน เขตที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อม ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัว และการได้รับข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจากแหล่งต่าง ๆ ส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในบางด้าน โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่ส่งผลโดยรวมต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมตามลำดับจากมากไปน้อย คือ การรับรู้ความสามารถของตน เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจภายใน โดยสองปัจจัยสุดท้ายส่งผลเท่ากัน โมเดลที่พัฒนาขึ้นนี้สอดคล้อง

กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยในโมเดลเชิงสาเหตุสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 67

ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 430 คน โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ระหว่าง 1-2 ครั้ง/ปี และได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากรายการ โทรทัศน์/ รายการวิทยุ ระดับความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษาพบว่า มีระดับมาก โดยมีการตอบถูกในข้อความ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านชีวภาพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและศิลปกรรมมากที่สุด ระดับทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก โดยมีระดับทัศนคติสูงสุดกับข้อความการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่และการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม

วิลาสินี จันทร์ปรง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวกรุงเทพฯ ศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวกรุงเทพฯ ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อแนวคิด 7 กรีน และศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวกรุงเทพฯ มีผลต่อแนวคิด 7 กรีน โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในกรุงเทพฯ และท่องเที่ยวในประเทศไทยภายในระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือนในงานไทยเที่ยวไทย จำนวน 400 คน และนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงโสด อายุ 21-30 ปี เป็นนักเรียน/นักศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท นิยมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในวันหยุดนักขัตฤกษ์ หรือเสาร์-อาทิตย์ เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวไปกับครอบครัว เพื่อพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจ มักพักที่โรงแรมทั่วไป ค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวจากกระดานอินเทอร์เน็ตสื่อออนไลน์กับเพื่อนหรือคู่รักเป็นสื่อและบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกธุรกิจ

บริการทางการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านหัวใจสีเขียว ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว ด้านกิจกรรมสีเขียว และด้านความรับผิดชอบต่องuest และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวกรุงเทพฯ มากที่สุด รองลงมาคืออาชีพและรายได้ เพศหญิงให้ระดับความคิดเห็นต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมากที่สุด โดยหญิงมากกว่าชาย 3 ด้าน พฤติกรรมเรื่องแหล่งที่ใช้ค้นหาข้อมูลทางการท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมากที่สุด 5 ด้าน

อัศวิน แสงพิบูล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย ในอนาคต

ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวน 228 เรื่อง โดยประเด็นที่นิยมศึกษา เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ธรรมชาติ และการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ/ เชิงนิเวศ ทั้งนี้ งานวิจัยในครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนเป็นแนวทางในการทำวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย โดยเฉพาะในหัวข้อที่ยังมีองค์ความรู้อย่างจำกัด และหัวข้อที่ยังไม่ได้มีการศึกษา งานวิจัยในต่างประเทศ

Wurzinger and Johansson (2006) ได้ศึกษาเรื่อง Environmental Concern and Knowledge of Ecotourism among Three Groups of Swedish Tourists มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้โมเดลโครงสร้างของ Stern, Dietz and Guagnano (1995) โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวสวีเดนจำนวน 245 คน และแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และนักท่องเที่ยวในเมือง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแสดงความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไปมากกว่านักท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ในทางกลับกันนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเชื่อเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักท่องเที่ยวในเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยที่ค้นพบในประเด็นของทัศนคติของนักท่องเที่ยว 3 กลุ่มเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนักท่องเที่ยวตามธรรมชาติยังมีการรายงานว่าตนเองนั้นมีพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์สูงกว่านักท่องเที่ยวในเมือง แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างในนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนักท่องเที่ยวตามธรรมชาติ นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของทั้ง 3 กลุ่มนั้นมีจำกัด

Perkins and Brown (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Environmental Values and the

So-Called True Ecotourist โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ค่านิยมหลัก และความสนใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวที่เน้นประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์และป้องกันสิ่งแวดล้อม โดยแจกแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว 258 คน ในวันหยุดที่ Gold Coast, Australia

ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของโลกและบรรยากาศที่สิ่งมีชีวิตอาศัยและใช้ในการดำรงชีวิต และการยอมรับว่าสิ่งมีชีวิตทุกสายพันธุ์รวมทั้งมนุษย์ต่างก็มีคุณค่าของตัวเอง มุ่งเน้นเกี่ยวกับคุณค่าภายในของธรรมชาติ มีความเกี่ยวข้องระดับมากกับความสนใจทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนคติและความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์และป้องกันสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ ในทางกลับกันค่านิยมเกี่ยวกับการเห็นแก่ตัวเอง โดยเฉพาะในเรื่องของความสนใจเกี่ยวกับตนเองนั้น มีความเกี่ยวข้องระดับน้อยกับความสนใจการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แต่มีความเกี่ยวข้องระดับมากกับความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบสุขนิยม และมีการสนับสนุนระดับต่ำในประเด็นของความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์และป้องกันสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป และต้องเคยท่องเที่ยวในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม-ตุลาคม พ.ศ. 2558

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต้องเคยท่องเที่ยวในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม-ตุลาคม พ.ศ. 2558 จำนวน 425 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient sampling) โดยให้กลุ่มตัวอย่างสมัครใจในการเข้าร่วมการตอบแบบสอบถามออนไลน์ที่นำลิงค์ไปโพสต์ในเว็บไซต์ยอดนิยมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่ และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2552, หน้า 74) ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเลือก

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (ระดับ .05)

e แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น

$$n = \frac{(.50)(1-5)(1.92)^2}{(.05)^2}$$

$$n = 3.84.16$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงต้องมีอย่างน้อย 384 ตัวอย่าง และในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีคำถามจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่มีคำตอบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 10 ข้อ โดยมีเนื้อหาวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ ข้อที่คำตอบคือถูก ได้แก่ ข้อ 1, 3-7 ข้อที่คำตอบคือผิด ได้แก่ ข้อ 2, 8-10 เกณฑ์ในการให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยคิดเป็นคะแนนรวมทั้งสิ้น 10 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบวัดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 19 ข้อ โดยใช้มาตราวัดประเมินค่าแบบ Likert scale โดยแบบวัดทัศนคติทั้งหมดมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
ระดับมาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
ระดับน้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 24 ข้อ โดยมีคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นคำถามที่วัดเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป จำนวน 7 ข้อ เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบหลายคำตอบ ส่วนที่สอง เป็นคำถามที่วัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใน 1 ปีที่ผ่านมา จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบสองตัว

เลือกตอบ โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าปฏิบัติได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบไม่ปฏิบัติได้ 0 คะแนน คิดเป็นคะแนนรวมทั้งสิ้น 24 คะแนน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนในการพัฒนาแบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่จะศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถามดังนี้

1.1 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดมาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของ Wurzinger and Johansson (2006) ศึกษาเรื่อง Environmental concern and knowledge of ecotourism among three groups of Swedish tourists และจากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากหนังสือ Ecotourism ของ Fennell (2015)

1.2 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดมาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของ Singh, Slotkin and Vamosi (2006) ศึกษาเรื่อง Attitude towards ecotourism and environmental advocacy: profiling the dimensions of sustainability และ Perkins and Brown (2012) ศึกษาเรื่อง Environmental Values and the So-Called True

1.3 แบบวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดมาจากแบบสอบถามในงานวิจัยของ Wurzinger and Johansson (2006) ศึกษาเรื่อง Environmental concern and knowledge of ecotourism among three groups of Swedish Tourists งานวิจัยของชนดล ยิ้มถนอม และณัฐภรณ์ หลาวทอง (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของ วิลาสินี จันทร์ปรง (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร

2. จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่พัฒนาขึ้นมาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content validity) เบื้องต้น แล้วนำส่งให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

2.1 ดร.ประภาส นวลเนตร อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

2.2 ดร.ชวันวล คณานุกูล อาจารย์ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.3 ดร.ศักดิ์นา บุญเปี่ยม อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบวัดทั้งหมดในแบบสอบถามมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective congruence or IOC) ของแบบวัดทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.66-1.00

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ไปแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้วมาทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) แบบวัดแต่ละด้านให้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.609

แบบวัดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.791

แบบวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.844

4. จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Drive เพื่อสร้างแบบสอบถามดังกล่าวในสื่อออนไลน์ จากนั้นนำลิงก์ (Link) ของแบบสอบถามไปวางไว้ตามเว็บไซต์ยอดนิยมต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น pantip.com ห้อง blueplanet เว็บไซต์ Trekkingthai.com และเฟสบุ๊กแฟนเพจที่เกี่ยวกับการแนะนำการท่องเที่ยว เช่น Mood2go The Travelerz แบกเป้สะพายกล้องท่องเที่ยว chillpainai high on dreams และ Backpack หาเพื่อนเที่ยวในและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยพร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างช่วยตอบแบบสอบถามดังกล่าว โดยระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่ 1-30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 425 คน

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาลงรหัสในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ข้อมูลทั้ง 4 ส่วน จะถูกวิเคราะห์และรายงานผลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีการแปลผลดังนี้

1.1 ในส่วนของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีจำนวน 10 ข้อและมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 10 คะแนนนั้น เกณฑ์การแปลผลคะแนนรวมความรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนน 0-3 คะแนน เท่ากับ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับน้อย
 คะแนน 4-6 คะแนน เท่ากับ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับปานกลาง
 คะแนน 7-10 คะแนน เท่ากับ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก

1.2 ในส่วนของแบบวัดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีจำนวน 19 ข้อ และมีระดับคะแนน 5 ระดับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยในส่วนของทัศนคติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง ทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง ทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง ทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง ทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง ทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 ในส่วนของแบบวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีจำนวน 24 ข้อ และมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 24 คะแนนนั้น เกณฑ์การแปลผลคะแนนรวมพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนน 0-8 คะแนน เท่ากับ มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับน้อย
 คะแนน 9-16 คะแนน เท่ากับ มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับปานกลาง
 คะแนน 17-24 คะแนน เท่ากับ มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับมาก

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน 2 ข้อนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติ Pearson's correlations ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การแปลค่าระดับความสัมพันธ์ของข้อมูลผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ซูศรี วงศ์รัตน์ (2544) สรุปได้ดังนี้

ถ้าค่า r สูงกว่า (-)0.90	หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางบวก/ลบในระดับสูงมาก
ถ้าค่า $r = (-)0.71$ ถึง (-)0.90	หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางบวก/ลบในระดับสูง
ถ้าค่า $r = (-)0.31$ ถึง (-)0.70	หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางบวก/ลบในระดับปานกลาง
ถ้าค่า $r = (-)0.01$ ถึง (-)0.30	หมายถึง มีความสัมพันธ์ทางบวก/ลบในระดับต่ำ
ถ้าค่า $r = 0.00$	หมายถึง ถือว่าข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 425 คน จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การรายงานผลข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการรายงานผลข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน 5 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 2 ทักษะต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ตารางที่ 4-1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	299	70.40
ชาย	126	29.60
รวม	425	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	47	11.10
21-30 ปี	239	56.20
31-40 ปี	103	24.20
41 ปีขึ้นไป	36	8.50
รวม	425	100.00
อาชีพ		
นักเรียน/ นักศึกษา	156	36.70
ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	138	32.50
พนักงานบริษัทเอกชน	64	15.10
ธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ	49	11.50
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษียณ	10	2.40
อื่น ๆ	8	1.90
รวม	425	100.00
สถานภาพสมรส		
โสด	327	76.90
สมรส/ อยู่ด้วยกัน	85	20.00
หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	13	3.10
รวม	425	100.00

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,001 บาท	106	24.90
10,001-20,000 บาท	164	38.60
20,001-30,000 บาท	98	23.10
30,001บาทขึ้นไป	57	13.40
รวม	425	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	41	9.60
ปริญญาตรี	308	72.50
สูงกว่าปริญญาตรี	76	17.90
รวม	425	100.00

จากตารางที่ 4-1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นเพศหญิง จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 และเป็นเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 อายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ นักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาได้แก่ ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.10 ธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษีณ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 อื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นโสด จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 76.90 รองลงมาได้แก่ สมรส/ อยู่ด้วยกัน จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 รองลงมาได้แก่ มีรายได้ต่ำกว่า 10,001 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 มีรายได้ระหว่าง 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมาได้แก่การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60

ตารางที่ 4-2 จำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	คนที่ตอบถูก			คนที่ตอบผิด		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายจำเป็นต้องรับผิดชอบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	375	88.20	2	50	11.80	9
2. นักท่องเที่ยวไม่สามารถกระทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ได้กับสิ่งแวดล้อมเพราะเสียค่าใช้จ่ายมาแล้ว	365	85.90	5	60	14.10	6
3. นักท่องเที่ยวควรทำพฤติกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	399	93.90	1	26	6.10	10
4. การซื้อของจากชุมชนหรือคนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	268	63.10	9	157	36.90	2
5. จำนวนนักท่องเที่ยวมีผลต่อธรรมชาติ	372	87.50	3	53	12.50	8

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	คนที่ตอบถูก			คนที่ตอบผิด		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการ ท่องเที่ยวแบบเรียนรู้สังคม วิถี ชีวิต วัฒนธรรม และ/ หรือ ศิลปะ สถาปัตยกรรมของชุมชน	366	86.10	4	59	13.90	7
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้อง สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้วยการ ไม่เปลี่ยนแปลงเส้นทางการ เดินทาง	305	71.80	8	120	28.20	3
8. การออกนอกเส้นทางเพื่อศึกษา ธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะทำให้นักท่องเที่ยวได้ ประสบการณ์ใหม่	229	53.90	10	196	46.10	1
9. การแบ่งปันอาหารให้สัตว์ป่า ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้น ไม่เหมาะสมถึงแม้เป็นการเมตตา ช่วยเหลือสัตว์	318	74.80	6	107	25.20	5
10. นักท่องเที่ยวควรให้เงิน สนับสนุนชุมชนเพราะไม่ทำให้ กระทบต่อการดำรงชีวิตของคน ในชุมชน	308	72.50	7	117	27.50	4
ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมจาก คำถาม 10 ข้อ	$\bar{X} = 7.78, SD = 1.51$					

จากตารางที่ 4-2 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า จากคำถาม 10 ข้อ ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 7.78 คะแนน ($\bar{X} = 7.78, SD = 1.51$) จัดอยู่ในระดับมาก

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นักท่องเที่ยวควรทำพฤติกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน มีผู้ตอบถูกจำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 93.90 รองลงมาได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายจำเป็นต้องรับผิดชอบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผู้ตอบถูกจำนวน 375 คิดเป็นร้อยละ 88.20 จำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อธรรมชาติ มีผู้ตอบถูกจำนวน 372 คิดเป็นร้อยละ 87.50 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้สังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ/ หรือ ศิลปะ สถาปัตยกรรมของชุมชน มีผู้ตอบถูกจำนวน 366 คิดเป็นร้อยละ 86.10 นักท่องเที่ยวไม่สามารถกระทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ได้กับสิ่งแวดล้อมเพราะเสียค่าใช้จ่ายมาแล้ว มีผู้ตอบถูกจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 85.90

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตอบผิดสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การออกนอกเส้นทางเพื่อศึกษาธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเพราะทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ มีผู้ตอบผิดจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10 รองลงมาได้แก่ การซื้อของจากชุมชนหรือคนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีผู้ตอบผิดจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้วยการไม่เปลี่ยนแปลงเส้นทางการเดินทาง มีผู้ตอบผิดจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 นักท่องเที่ยวควรให้เงินสนับสนุนชุมชนเพราะไม่ทำให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน มีผู้ตอบผิดจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และการแบ่งปันอาหารให้สัตว์ป่าในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้นไม่เหมาะสมเพราะถึงแม้เป็นการเมตตาช่วยเหลือสัตว์ มีผู้ตอบผิดจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20

ตารางที่ 4-3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. ทุกคนต้องมีส่วนช่วยในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน	4.79	0.59	มากที่สุด	1
2. การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว	4.41	0.76	มากที่สุด	2
3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และใกล้ชิดธรรมชาติช่วยให้ฉันรักธรรมชาติมากขึ้น	4.27	0.98	มากที่สุด	5
4. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยทำให้ฉันเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น	4.40	0.76	มากที่สุด	3
5. ทุกคนไม่มีสิทธิที่จะเดินทางท่องเที่ยวสถานที่ใดเมื่อไรก็ได้ ถึงแม้ว่าพวกเขาได้จ่ายเงินสำหรับซื้อประสบการณ์ส่วนตัว	3.20	1.29	ปานกลาง	17
6. ทุกคนไม่มีสิทธิที่จะทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่พวกเขาชอบในการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าที่พวกเขารับผิดชอบค่าใช้จ่าย	3.71	1.33	มาก	15
7. เมื่อไปท่องเที่ยว ทุกคนไม่มีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ไฟฟ้า ตามความต้องการ ถึงแม้ว่าพวกเขาจะรับผิดชอบค่าใช้จ่าย	3.91	1.24	มาก	12
8. รัฐบาลไม่ใช่ผู้ที่รับผิดชอบหลักแต่เพียงลำพังในการดูแลอนุรักษ์สัตว์ป่าและธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.20	1.30	ปานกลาง	17
9. การให้เงินสนับสนุนชุมชนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นความเหมาะสม	3.72	1.02	มาก	14
10. การซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นการช่วยสนับสนุนให้คนในชุมชนมีรายได้	4.13	0.97	มาก	9
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	4.07	0.84	มาก	10
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำได้ง่าย	3.57	1.00	มาก	16

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
13. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าใจง่าย	2.93	1.06	ปานกลาง	18
14. ทุกครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวฉันจะพยายามไม่รบกวน สิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด	4.39	0.81	มากที่สุด	4
15. ฉันมักจะช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนด้วยการเลือกซื้อ สินค้าที่ผลิตในชุมชน	3.84	0.91	มาก	13
16. ฉันมักจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนของ สถานที่ที่ฉันจะไปท่องเที่ยว เพื่อจะไม่ไปเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมถิ่นของเขา	4.00	0.96	มาก	11
17. ฉันยินดีที่จะมีส่วนร่วมกับองค์กรเกี่ยวกับการอนุรักษ์	4.23	0.84	มาก	6
18. ถ้ามีโอกาสฉันจะแบ่งปันความรู้ให้กับคนอื่นเพื่อให้เขา เข้าใจความสำคัญของสัตว์ป่าและธรรมชาติ	4.17	0.83	มาก	8
19. ถ้าฉันมีโอกาสฉันจะหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากขึ้น	4.21	0.86	มาก	7
ค่าเฉลี่ยทัศนคติโดยรวมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.96	0.45	มาก	

จากตารางที่ 4-3 แสดงค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติโดยรวมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า ข้อความที่แสดงทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างที่สูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อความ “ทุกคนต้องมีส่วนร่วมช่วยในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.79 รองลงมาคือข้อความ “การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.41 ข้อความ “การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยทำให้ฉันเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.40 ข้อความ “ทุกครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวฉันจะพยายามไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39 และข้อความ “การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และใกล้ชิดธรรมชาติช่วยทำให้ฉันรักธรรมชาติมากขึ้น” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27

ตารางที่ 4-4 จำนวนและร้อยละของประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างเคยไปใน 1 ปี ที่ผ่านมา
(n = 425)

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เช่น ชายหาด น้ำตก เกาะ ถ้ำ ภูเขา)	365	85.90
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (เช่น ตลาดน้ำ งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ)	259	60.90
แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ให้ความบันเทิง (เช่น สถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก)	235	55.30
แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (เช่น แหล่งโบราณสถาน/ โบราณวัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด)	223	52.50

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-4 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างเคยไปใน 1 ปี ที่ผ่านมาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างเคยไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เช่น ชายหาด น้ำตก เกาะ ถ้ำ ภูเขา) มากที่สุดจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 85.90 รองลงมาได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (เช่น ตลาดน้ำ งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ) จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ให้ความบันเทิง (เช่น สถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก) จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (เช่น แหล่งโบราณสถาน/ โบราณวัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด) จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50

ตารางที่ 4-5 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
วันหยุดเสาร์-อาทิตย์	325	76.50
วันหยุดนักขัตฤกษ์	227	53.40
วันจันทร์-ศุกร์	151	35.50
โอกาสพิเศษ	70	16.50

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-5 แสดงจำนวนและร้อยละของช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์มากที่สุด จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 รองลงมาได้แก่ วันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 วันจันทร์-ศุกร์ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และ โอกาสพิเศษ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50

ตารางที่ 4-6 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	380	89.40
รถโดยสารสาธารณะ	137	32.20
เครื่องบิน	118	27.80
รถเช่า	55	12.90
พาหนะอื่น ๆ	10	2.40

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-6 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างเดินทางท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 89.40 รองลงมาได้แก่ รถโดยสารสาธารณะ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 เครื่องบิน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 รถเช่า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 พาหนะอื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละของประเภทบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง
(n = 425)

บุคคลที่ท่านร่วมเดินทางท่องเที่ยวด้วย	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัว	303	71.30
เพื่อน	260	61.20
คู่รัก	146	34.40
คนที่ทำงาน	50	11.80
เดินทางตามลำพัง	31	7.30
บุคคลอื่น ๆ	4	0.90

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-7 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัวมากที่สุด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 รองลงมาได้แก่ เพื่อน จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 คู่รัก จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 คนที่ทำงาน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 เดินทางตามลำพัง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 และบุคคลอื่น ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90

ตารางที่ 4-8 จำนวนและร้อยละของจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

จุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
พักผ่อนทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวาย	387	91.10
ความบันเทิงและการเพลิดเพลินจากงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ	223	52.50
พบปะ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน	148	34.80
ศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	141	33.20

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-8 แสดงจำนวนและร้อยละของจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว คือเพื่อพักผ่อนทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวายมากที่สุด จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 รองลงมาได้แก่ เพื่อความบันเทิงและการเพลิดเพลินจากงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 เพื่อพบปะ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 และเพื่อศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม คนตรี สถาปัตยกรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ จำนวน 141 คนคิดเป็นร้อยละ 33.20

ตารางที่ 4-9 จำนวนและร้อยละของประเภทของสถานที่พักที่ใช้บริการบ่อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

ประเภทของสถานที่พักที่ใช้บริการบ่อยที่สุด	จำนวน	ร้อยละ
โรงแรมทั่วไป (ที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานมี 10 ห้องขึ้นไป)	275	64.70
โฮมสเตย์ (ที่พักที่นักท่องเที่ยวใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเดียวกันกับคนท้องถิ่น)	126	29.60
โฮสเทล (ที่พักราคาประหยัดสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน)	110	25.90
โรงแรมมาตรฐานระดับสากล (ที่พักที่ได้รับการยอมรับระดับสากล)	107	25.20
เกสเฮาส์ (ที่พักที่เอาบ้านพักมาดัดแปลง เพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก)	102	24.50
กางเต็นท์	93	21.90

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-9 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทของสถานที่พักที่ใช้บริการบ่อยที่สุดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมทั่วไป (ที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานมี 10 ห้องขึ้นไป) บ่อยที่สุด จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 รองลงมาได้แก่ โฮมสเตย์ (ที่พักที่นักท่องเที่ยวใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเดียวกันกับคนท้องถิ่น) จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60

โฮสเทล (ที่พักราคาประหยัดสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน) จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 โรงแรมมาตรฐานระดับสากล (ที่พักที่ได้รับการยอมรับระดับสากล) จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 เกสเฮาส์ (ที่พักที่เอาบ้านพักมาดัดแปลงเพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก) จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และกางเต็นท์ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90

ตารางที่ 4-10 จำนวนและร้อยละของแหล่งที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับท่องเที่ยวในแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

แหล่งที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
กระดานอินเทอร์เน็ต	314	73.90
เว็บไซต์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	294	69.20
การแนะนำจากคนรู้จัก	227	53.40
หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	116	27.30
นิตยสารการท่องเที่ยว	92	21.60
แหล่งข้อมูลอื่น ๆ	8	1.90

เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4-10 แสดงให้เห็นถึงความถี่และร้อยละของแหล่งที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับท่องเที่ยวในแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างค้นหาข้อมูลจากกระดานอินเทอร์เน็ต จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 รองลงมาได้แก่ เว็บไซต์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 การแนะนำจากคนรู้จัก จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 นิตยสารการท่องเที่ยว จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

ตารางที่ 4-11 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง (n = 425)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. การเลือกกิจกรรมท่องเที่ยวหรือธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	396	93.20	2	29	6.80	23
2. การหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่ไม่จำเป็น	313	73.60	13	112	26.40	12
3. การเลือกเดินทางในวันธรรมดาเพื่อลดความแออัดของการจราจรและผู้คนในแหล่งท่องเที่ยว	291	68.50	15	134	31.50	10
4. การเดินทางไปกับเพื่อนโดยใช้รถคันเดียวกัน (Car pool)	368	86.60	6	57	13.40	19
5. การหลีกเลี่ยงการเดินทางโดยเครื่องบินเพราะปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศมากที่สุด	213	50.10	24	212	49.90	1
6. การใช้พลังงานทดแทนในการเดินทาง เช่น ไปโอดีเซล แก๊สโซฮอลล์ แก๊ส NGV/ LPG	317	74.60	12	108	25.40	13
7. การเดินทางโดยใช้ระบบขนส่งมวลชนแทนการใช้พาหนะส่วนตัว	220	51.80	22	205	48.20	3
8. การวางแผนเส้นทางการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประหยัดพลังงาน	377	88.70	4	48	11.30	21
9. การใช้ภาชนะอาหารที่ทำจากวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ขวดน้ำส่วนตัว หรือสิ่งของส่วนตัว	322	75.80	11	103	24.20	14
10. การใช้ภาชนะอาหารที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ	216	50.80	23	209	49.20	2

ตารางที่ 4-11 (ต่อ)

พฤติกรรมทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
11. การใช้รถสาธารณะในการเดินทางท่องเที่ยว	250	55.80	19	175	41.20	6
12. การเลือกที่พัก/ โรงแรมที่มีการบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อย แก๊สเรือนกระจก	232	54.60	21	193	45.40	4
13. การไม่เปิดเครื่องปรับอากาศในห้องให้มีอุณหภูมิต่ำเกินไปในฤดูร้อน	243	57.20	20	182	42.80	5
14. การรับประทานอาหารที่ใช้วัสดุทดแทนจากธรรมชาติเพื่อลดขยะและลดการปล่อยแก๊สเรือนกระจก	265	62.40	17	160	37.60	8
15. การใช้บริการที่พักที่มีการออกแบบอาคารสถานที่ กลมกลืนกับธรรมชาติ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	341	80.20	9	84	19.80	16
16. การเลือกบริโภควัตถุดิบจากภายในแหล่งท่องเที่ยวแทนวัตถุดิบจากที่อื่น เพื่อลดการปล่อยแก๊สเรือนกระจกจากการขนส่ง	323	76.00	10	102	24.00	15
17. การหลีกเลี่ยงกิจกรรมหรือบริการธุรกิจท่องเที่ยวที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	354	83.30	8	71	16.70	17

ตารางที่ 4-11 (ต่อ)

พฤติกรรมगत่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
18. การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น และลักษณะ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย	366	86.10	7	59	13.90	18
19. การรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่ทำ ความเสียหายกับชุมชน	406	95.50	1	19	4.50	24
20. การแยกขยะตามประเภทของ มันก่อนนำไปทิ้ง	294	69.20	14	131	30.80	11
21. การบริจาคเงินให้ชุมชนแหล่ง ท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนา	261	61.40	18	164	38.60	7
22. การซื้อผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพราะเป็นการช่วยสนับสนุนแหล่ง ท่องเที่ยว	369	86.80	5	56	13.20	20
23. การไม่เก็บสิ่งของจากสถานที่ ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อเป็นของที่ระลึก	275	64.70	16	150	35.30	9
24. การทานอาหารพื้นเมืองเพราะ เป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมถิ่น	387	91.10	3	38	8.90	22
ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมगत่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมจากข้อ คำถาม 24 ข้อ	$\bar{X} = 17.12, SD = 4.40$					

จากตารางที่ 4-11 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมगत่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

พฤติกรรมगत่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่ทำความเสียหายกับชุมชน จำนวน 406 คน คิดเป็นร้อยละ 95.50 การเลือก

กิจกรรมท่องเที่ยวหรือธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 93.20 การทานอาหารพื้นเมืองเพราะเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมถิ่น จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 การวางแผนเส้นทางการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประหยัดพลังงาน จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 88.70 และการซื้อผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพราะเป็นการช่วยสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 86.80

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติน้อยที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเดินทางโดยเครื่องบินเพราะปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศมากที่สุด จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 การใช้ภาชนะอาหารที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 การเดินทางโดยใช้ระบบขนส่งมวลชนแทนการใช้พาหนะส่วนตัว จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 การเลือกที่พัก/โรงแรมที่มีการบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อยแก๊สเรือนกระจก จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 45.40 ในฤดูร้อน การพยายามไม่เปิดเครื่องปรับอากาศในห้องให้มีอุณหภูมิต่ำเกินไป จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80

เมื่อหาค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง จากคำถาม 24 ข้อ เท่ากับ 17.12 คะแนน ($\bar{X} = 17.12, SD = 4.40$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ 4-12 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

	ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
	r
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.359**

**มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4-12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง กับ

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ($r = 0.359$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งหมายความว่าถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากเพียงใด นักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นก็จะมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากเท่านั้น ในทางกลับกัน ถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยเพียงใด นักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นก็จะมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยลงเท่านั้น

สมมติฐานที่ 2 ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ 4-13 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ($n = 425$)

	พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
	r
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	0.199***

***มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ($r = 0.199$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งหมายความว่าถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากเพียงใด นักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นก็จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากเท่านั้น ในทางกลับกัน ถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยเพียงใด นักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นก็จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยลงเท่านั้น

สมมติฐานที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ตารางที่ 4-14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทักษะติดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ (n = 425)

ตัวแปร	เพศชาย (n = 126)		เพศหญิง (n = 299)		t	Df
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	7.65	1.50	7.83	1.51	-1.12	423
ทักษะติดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	3.90	0.47	3.97	0.44	-1.34	423
พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	16.90	4.20	17.20	4.43	-0.67	423

จากตารางที่ 4-14 แสดงการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทักษะติดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทักษะติดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ตารางที่ 4-15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ (n = 425)

ตัวแปร		Sum of squares	Df	Mean squares	F
ความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	15.25	3	5.08	2.25
	ภายในกลุ่ม	950.52	421	2.26	
	รวมทั้งหมด	965.77	424		
ทัศนคติต่อการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.27	3	1.42	7.42***
	ภายในกลุ่ม	80.74	421	0.19	
	รวมทั้งหมด	85.01	424		
พฤติกรรม การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	53.03	3	17.68	1.03
	ภายในกลุ่ม	7199.73	421	17.10	
	รวมทั้งหมด	7252.76	424		

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ผลการวิเคราะห์พบว่า

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่พบความแตกต่างในความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และเมื่อจำแนกรายด้าน ผลการวิจัยนำเสนอในตารางที่ 4-16

ตารางที่ 4-16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	ช่วงอายุ					
		ต่ำกว่า 21 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41 ปีขึ้นไป	
		\bar{X}	3.88	3.90	4.02	4.23
ทัศนคติต่อ	ต่ำกว่า 21 ปี	3.88		-0.02	-0.14	-0.35***
การท่องเที่ยว	21-30 ปี	3.90			-0.12**	-0.33***
เชิงนิเวศ	31-40 ปี	4.02				-0.21**
โดยรวม	41 ปีขึ้นไป	4.23				

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.23$) สูงกว่า กลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี ($\bar{X} = 4.02$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 21-30 ปี ($\bar{X} = 3.90$) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ($\bar{X} = 3.88$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.02$) สูงกว่า กลุ่มที่มีอายุ 21-30 ปี ($\bar{X} = 3.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4-17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพ (n = 425)

ตัวแปร		Sum of squares	Df	Mean squares	F
ความรู้เกี่ยวกับการ การท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	16.85	5	3.37	1.49
	ภายในกลุ่ม	948.92	419	2.27	
	รวมทั้งหมด	965.77	424		
ทัศนคติต่อการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	4.68	5	0.94	4.88***
	ภายในกลุ่ม	80.34	419	0.19	
	รวมทั้งหมด	85.01	424		
พฤติกรรมการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	531.02	5	106.70	6.62***
	ภายในกลุ่ม	6721.74	419	16.04	
	รวมทั้งหมด	7252.76	424		

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพ ผลการวิเคราะห์พบว่า

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่พบความแตกต่างในความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และเมื่อจำแนกรายด้าน ผลการวิจัยนำเสนอในตารางที่ 4-18

ตารางที่ 4-18 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	อาชีพ	นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ธุรกิจ ส่วนตัว/ อาชีพ อิสระ	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษียณ	อื่น ๆ
	\bar{X}	3.85	4.00	3.92	4.09	4.35	4.11
	นักเรียน/ นักศึกษา	3.85	-0.15**	-0.07	-0.24***	-0.50***	-0.26
	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	4.00		0.08	-0.09	-0.35**	-0.11
ทัศนคติ ต่อการ ท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยรวม	พนักงาน บริษัท เอกชน	3.92			-0.17**	-0.43**	-0.19
	ธุรกิจ	4.09				-0.26	-0.02
	ส่วนตัว/ อาชีพอิสระ						
	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษียณ	4.35					0.24
	อื่น ๆ	4.11					

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-18 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประกอบอาชีพ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษียณ มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.35$) สูงกว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 4.00$) และกลุ่มที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ($\bar{X} = 3.92$) อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสูงกว่ากลุ่มนักเรียน/ นักศึกษา ($\bar{X} = 3.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.09$) สูงกว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ($\bar{X} = 3.92$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสูงกว่ากลุ่มนักเรียน/ นักศึกษา ($\bar{X} = 3.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

กลุ่มที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.00$) สูงกว่า กลุ่มนักเรียน/ นักศึกษา ($\bar{X} = 3.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4-19 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	อาชีพ	นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท เอกชน	ธุรกิจ ส่วนตัว/ อาชีพ อิสระ	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษียณ	อื่น ๆ	
		\bar{X}	16.69	18.62	15.56	16.41	16.70	16.75
พฤติกรรม การ ท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยรวม	นักเรียน/ นักศึกษา	16.69		-1.93***	1.13	0.28	-0.01	-0.06
	ข้าราชการ/ พนักงาน	18.62			3.06***	2.21***	1.92	1.87
	รัฐวิสาหกิจ							
	พนักงาน							
	บริษัทเอกชน							
	ธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ							
	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ เกษียณ							
	อื่น ๆ	16.75						-0.05

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 18.62$) สูงกว่า กลุ่มนักเรียน/ นักศึกษา ($\bar{X} = 16.69$) และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ ($\bar{X} = 16.41$) และกลุ่มที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ($\bar{X} = 15.56$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 4-20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส (n = 425)

ตัวแปร		Sum of squares	Df	Mean squares	F
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.89	2	0.45	0.20
	ภายในกลุ่ม	964.87	422	2.29	
	รวมทั้งหมด	965.77	424		
ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.94	2	1.47	7.56***
	ภายในกลุ่ม	82.07	422	0.19	
	รวมทั้งหมด	85.01	424		
พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	19.31	2	9.66	0.56
	ภายในกลุ่ม	7233.45	422	17.14	
	รวมทั้งหมด	7252.76	424		

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-20 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส ผลการ

วิเคราะห์พบว่า

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่พบความแตกต่างใน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และเมื่อจำแนกรายด้าน ผลการวิจัยนำเสนอในตารางที่ 4-21

ตารางที่ 4-21 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	สถานภาพสมรส	โสด	สมรส/ อยู่ด้วยกัน	หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่
	\bar{X}	3.91	4.09	4.17
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม	โสด	3.91	-0.18***	-0.26*
	สมรส/ อยู่ด้วยกัน	4.09		-0.08
	หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	4.17		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสถานภาพ หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ยของของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.17$) สูงกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสถานภาพโสด ($\bar{X} = 3.91$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสถานภาพสมรส/ อยู่ด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยของของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.09$) สูงกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสถานภาพ โสด ($\bar{X} = 3.91$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 4-22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ (n = 425)

ตัวแปร		Sum of squares	Df	Mean squares	F
ความรู้เกี่ยวกับการ การท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	24.89	3	8.30	3.71
	ภายในกลุ่ม	940.87	421	2.24	
	รวมทั้งหมด	965.77	424		
ทัศนคติต่อการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	2.60	3	0.87	4.42
	ภายในกลุ่ม	82.42	421	0.20	
	รวมทั้งหมด	85.01	424		
พฤติกรรมการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	103.09	3	34.36	2.02
	ภายในกลุ่ม	7149.68	421	16.98	
	รวมทั้งหมด	7252.76	424		

จากตารางที่ 4-22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่พบความแตกต่างในพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และเมื่อจำแนกรายด้าน ผลการวิจัยนำเสนอในตารางที่ 23

ตารางที่ 4-23 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	รายได้		ต่ำกว่า 10,001 บาท	10,001- 20,000 บาท	20,001- 30,000 บาท	30,001 บาท ขึ้นไป
		\bar{X}	7.47	7.76	7.85	8.28
ความรู้	ต่ำกว่า 10,001บาท	7.47		-0.29	-0.38	-0.81***
เกี่ยวกับ	10,001-20,000	7.76			-0.09	-0.52*
การ	บาท					
ท่องเที่ยว	20,001-30,000	7.85				-0.43
เชิงนิเวศ	บาท					
โดยรวม	30,001 บาท ขึ้นไป	8.28				

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 30,001 บาท ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 8.28$) สูง กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท ($\bar{X} = 7.76$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,001 บาท ($\bar{X} = 7.47$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 4-24 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า	10,001-	20,001-	30,001 บาท
			10,001	20,000	30,000	ขึ้นไป
			บาท	บาท	บาท	
			3.83	3.87	3.99	4.07
ทัศนคติต่อการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ต่ำกว่า 10,001 บาท	3.83		-0.04*	-0.16**	-0.24***
	10,001-20,000	3.87			-0.12	-0.20
	20,001-30,000	3.99				-0.08
	30,001 บาท ขึ้นไป	4.07				

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-24 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,001 บาท มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 3.83$) ต่ำกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท ($\bar{X} = 3.87$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และต่ำกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท ($\bar{X} = 3.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และต่ำกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป ($\bar{X} = 4.07$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 4-25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา
(n = 425)

ตัวแปร		Sum of squares	Df	Mean squares	F
ความรู้เกี่ยวกับการ การท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	32.23	2	16.12	7.29
	ภายในกลุ่ม	933.53	422	2.21	
	รวมทั้งหมด	965.77	424		
ทัศนคติต่อการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	3.60	2	1.80	9.34
	ภายในกลุ่ม	81.41	422	0.19	
	รวมทั้งหมด	85.01	424		
พฤติกรรมการ ท่องเที่ยวเชิง นิเวศโดยรวม	ระหว่าง กลุ่ม	33.99	2	16.99	0.99
	ภายในกลุ่ม	7218.77	422	17.11	
	รวมทั้งหมด	7252.76	424		

จากตารางที่ 4-25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศโดยรวม ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ผลการ
วิเคราะห์พบว่า

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่แตกต่างกัน มีผลทำให้
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมและทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่ไม่พบความแตกต่างในความรู้เกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อมโดยรวม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม และเมื่อจำแนกรายด้าน
ผลการวิจัยนำเสนอในตารางที่ 4-26

ตารางที่ 4-26 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	ระดับการศึกษา	\bar{X}	ต่ำกว่า	ปริญญาตรี	สูงกว่า
			ปริญญาตรี		ปริญญาตรี
			7.49	7.67	8.36
ความรู้เกี่ยวกับ	ต่ำกว่า	7.49			
การท่องเที่ยว	ปริญญาตรี			-0.18	
เชิงนิเวศ	ปริญญาตรี	7.67			-0.69***
โดยรวม	สูงกว่า	8.36			
	ปริญญาตรี				

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 8.36$) สูงกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 7.67$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 7.49$) มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4-27 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย (n = 425)

ตัวแปร	ระดับการศึกษา	\bar{X}	ต่ำกว่า	ปริญญาตรี	สูงกว่า
			ปริญญาตรี		ปริญญาตรี
			3.87	3.92	4.15
ทัศนคติต่อการ	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	3.87		-0.05	-0.28***
ท่องเที่ยวเชิง	ปริญญาตรี	3.92			-0.23***
นิเวศโดยรวม	สูงกว่า ปริญญาตรี	4.15			

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 4-27 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวม ($\bar{X} = 4.15$) สูงกว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.92$) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.87$) มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 425 คน จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน 5 ข้อผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ประกอบอาชีพ นักเรียน/ นักศึกษา สถานภาพโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตอบถูกสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นักท่องเที่ยวควรทำพฤติกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน มีผู้ตอบถูกจำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 93.90 รองลงมาได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผู้ตอบถูกจำนวน 375 คิดเป็นร้อยละ 88.20 จำนวนนักท่องเที่ยวมีผลต่อธรรมชาติ มีผู้ตอบถูกจำนวน 372 คิดเป็นร้อยละ 87.50 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้สังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ/ หรือ ศิลปะ สถาปัตยกรรมของชุมชน มีผู้ตอบถูกจำนวน 366 คิดเป็นร้อยละ 86.10 นักท่องเที่ยวไม่สามารถกระทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ได้กับสิ่งแวดล้อมเพราะเสียค่าใช้จ่ายมาแล้ว มีผู้ตอบถูกจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 85.90

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยตอบผิดสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การออกนอกเส้นทางเพื่อศึกษาธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเพราะทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ มีผู้ตอบผิดจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10 รองลงมาได้แก่ การซื้อของจากชุมชนหรือคนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีผู้ตอบผิดจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้วยการไม่เปลี่ยนแปลงเส้นทาง

การเดินทาง มีผู้ตอบผิดจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 นักท่องเที่ยวควรวางเงินสนับสนุนชุมชนเพราะไม่ทำให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน มีผู้ตอบผิดจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 การแบ่งปันอาหารให้สัตว์ป่าในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้นไม่เหมาะสมเพราะเป็นการเมตตาช่วยเหลือสัตว์ มีผู้ตอบผิดจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20

เมื่อหาค่าเฉลี่ยโดยรวมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง จากคำถาม 10 ข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 7.78 คะแนน ($\bar{X} = 7.78, SD = 1.51$) จัดอยู่ในระดับมาก

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติโดยรวมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า ข้อความที่แสดงทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างที่สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อความ “ทุกคนต้องมีส่วนร่วมช่วยในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.79 รองลงมาคือข้อความ “การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.41 ข้อความ “การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยทำให้ฉันเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.40 ข้อความ “ทุกครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวฉันจะพยายามไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39 และข้อความ “การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และใกล้ชิดธรรมชาติช่วยทำให้ฉันรักธรรมชาติมากขึ้น” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยไปแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เช่น ชายหาด น้ำตก เกาะ ถ้ำ ภูเขา) มากที่สุดจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 85.90 รองลงมาได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (เช่น ตลาดน้ำ งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ) จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ให้ความบันเทิง (เช่น สถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก) จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (เช่น แหล่งโบราณสถาน/ วัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด) จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50

กลุ่มตัวอย่าง เดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์มากที่สุด จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 รองลงมาได้แก่ วันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 วันจันทร์-ศุกร์ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 โอกาสพิเศษ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50

กลุ่มตัวอย่าง เดินทางท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 89.40 รองลงมาได้แก่ รถโดยสารสาธารณะ จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 เครื่องบิน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 รถเช่า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 อื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40

กลุ่มตัวอย่าง เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวมากที่สุด จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 รองลงมาได้แก่ เพื่อน จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 คู่รัก จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 คนที่ทำงาน 50 คน คิดเป็นร้อยละ เดินทางตามลำพัง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 และอื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.90

กลุ่มตัวอย่างมีจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อนทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวายมากที่สุด จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 รองลงมาได้แก่ เพื่อหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวาย จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 เพื่อพบปะ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 เพื่อศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม คนตรี สถาปัตยกรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ จำนวน 141 คนคิดเป็นร้อยละ 33.20

กลุ่มตัวอย่าง ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมทั่วไป (ที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานมี 10 ห้องขึ้นไป) บ่อยที่สุด จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 รองลงมาได้แก่ โฮมสเตย์ (ที่พักที่นักท่องเที่ยวใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเดียวกันกับคนท้องถิ่น) จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 โฮสเทล (ที่พักราคาประหยัดสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน) จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 โรงแรมมาตรฐานระดับสากล (ที่พักที่ได้รับการยอมรับระดับสากล) จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 เกสเฮาส์ (ที่พักที่เอาบ้านพักมาดัดแปลงเพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก) จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 กางเต็นท์ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90

กลุ่มตัวอย่างค้นหาข้อมูลจากกระทู้บนอินเทอร์เน็ต จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 รองลงมาได้แก่ เว็บไซต์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 การแนะนำจากคนรู้จัก จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 นิตยสารการท่องเที่ยว จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 อื่น ๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การรักษาสีสิ่งแวดล้อมและไม่ทำความเสียหายกับชุมชน จำนวน 406 คน คิดเป็นร้อยละ 95.50 การเลือกกิจกรรมท่องเที่ยวหรือธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 396 คน คิดเป็น

ร้อยละ 93.20 การทานอาหารพื้นเมืองเพราะเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมถิ่น จำนวน 387 คน คิดเป็น ร้อยละ 91.10 การวางแผนเส้นทางการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประหยัดพลังงาน จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 88.70 และการซื้อผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพราะเป็นการช่วยสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 86.80

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติน้อยที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเดินทางโดยเครื่องบินเพราะปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศ มากที่สุด จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 การใช้ภาชนะอาหารที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 การเดินทางโดยใช้ระบบขนส่งมวลชนแทนการใช้พาหนะส่วนตัว จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 การเลือกที่พัก/ โรงแรมที่มีการบริหารจัดการพลังงานและ สิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อย แก๊สเรือนกระจก จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 45.40 ในฤดูร้อน การพยายามไม่เปิดเครื่องปรับอากาศในห้องให้มีอุณหภูมิต่ำเกินไป จำนวน 182 คิดเป็นร้อยละ 42.80

เมื่อหาค่าเฉลี่ยโดยรวมพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง จากคำถาม 24 ข้อ เท่ากับ 17.12 คะแนน ($\bar{X} = 17.12, SD = 4.40$) จัดอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 2 ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.001

สมมติฐานที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และ ระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของ นักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านรายได้ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดูได้จากตารางที่ 5-1)

สมมติฐานที่ 4 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านอายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และข้อมูลส่วนบุคคล ด้านรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดูได้จากตารางที่ 5-1)

สมมติฐานที่ 5 ข้อมูลส่วนบุคคล (ด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ และระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ด้านอาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (ดูได้จากตารางที่ 5-1)

ตารางที่ 5-1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3-5

	เพศ	อายุ	อาชีพ	สถานภาพสมรส	รายได้	ระดับการศึกษา
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	-	-	-	-	✓	✓
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	-	✓	✓	✓	✓	✓
พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	-	-	✓	-	-	-

อภิปรายผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง จากคำถาม 10 ข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 7.78 คะแนน ($\bar{X} = 7.78, SD = 1.51$) จัดอยู่ในระดับมาก และสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในแง่ของการเรียนรู้สังคมและวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือศิลปะของชุมชน และรู้ว่าตนเองในฐานะนักท่องเที่ยวมีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ด้านมิติของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแง่ของการไม่เปลี่ยนแปลงเส้นทางการเดินทาง ผลกระทบที่เกิดจากการออกนอกเส้นทาง การแบ่งปันอาหารให้สัตว์ป่า หรือแม้แต่การซื้อของ หรือให้เงินสนับสนุนกับคนในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานของ วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) และของ ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม (2554) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก เช่นเดียวกัน แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ฉัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้เกี่ยวกับโฮมสเตย์ค่อนข้างเป็นความรู้เฉพาะทางจึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ไม่มากนัก

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมทัศนคติโดยรวมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 3.96 จัดอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบวกในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกทางบวกในด้านของสิ่งแวดล้อม และคิดว่าทุกคนต้องมีส่วนช่วยในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ธรรมชาติและชุมชน และมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างไม่มั่นใจในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตนเองมากนัก แต่พวกเขาพร้อมที่จะเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ความสำคัญของสัตว์ป่าและธรรมชาติ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานของ วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) งานของ ฉัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์ (2545) และงานของ ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม (2554) พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองงานวิจัยต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศในระดับมากเช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับงานของ วิลาสินี จันท์ปรง (2556) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านหัวใจสีเขียว ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว ด้านกิจกรรมสีเขียว และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างไปท่องเที่ยวสถานที่ธรรมชาติมากที่สุด มีเพียง 2 ใน 3 ที่ไปแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อความบันเทิง และทางประวัติศาสตร์ โดยส่วนใหญ่ ท่องเที่ยววันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ไปกับครอบครัวและเพื่อน วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวคือพักผ่อนทางร่างกายและจิตใจ เพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวาย มีเพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่จะเดินทางเพื่อศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมดนตรี สถาปัตยกรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยส่วนใหญ่พักที่โรงแรมทั่วไป และค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวทางอินเทอร์เน็ต และคนรู้จักเป็นหลัก

เมื่อเจาะลึกไปถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะที่ไม่กระทบกับความสะดวกสบายของการท่องเที่ยวของตนเอง ดังจะเห็นได้จาก คะแนนของพฤติกรรมที่ขึ้นมา 5 อันดับแรก โดยเขาจะไม่ทำความเสียหายให้กับชุมชน เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับชุมชน ทานอาหารพื้นเมือง ซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชน และการวางแผนเส้นทางการเดินทางเพื่อประหยัดพลังงาน แต่เมื่อเป็นพฤติกรรมที่ต้องใช้ความพยายาม กลับพบว่ากลุ่มตัวอย่างยังเลือกความสะดวกสบายขั้นพื้นฐานของตนเองมาก่อนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะอธิบายพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มุ่งเน้นความสุขสบายจากการท่องเที่ยวของตนเองด้วยผลวิจัยของ Perkins and Brown (2012) ศึกษาเรื่อง Environmental Values and the So-Called True Ecotourist พบว่า กลุ่มคนที่มีค่านิยมว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของโลกและบรรยากาศที่ต้องอาศัยและใช้ในการดำรงชีวิต มีความเกี่ยวข้องกับระดับมากกับความสนใจทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทักษะคิดและความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์และป้องกันสิ่งแวดล้อมของเขา แต่กลุ่มคนที่มีค่านิยมเกี่ยวกับการเห็นแก่ตัวเองโดยเฉพาะในเรื่องของความสนใจเกี่ยวกับตนเองนั้น มีความเกี่ยวข้องระดับน้อยกับความสนใจการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แต่มีความเกี่ยวข้องระดับมากกับความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบสุขนิยม และมีการสนับสนุนระดับต่ำในประเด็นของความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์และป้องกันสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม (2556) เรื่อง ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะมีระดับความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก แต่

ระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าความรู้ฯ และข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างยังคงมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบทั่วไป ไม่มุ่งเน้นถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากนัก ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางโดยพาหนะส่วนตัว และวัตถุประสงค์ในการเดินทางเน้นในเรื่องของการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่าการศึกษาแหล่งท่องเที่ยว หรือไปพักอาศัยกับคนท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ วิลาสินี จันทร์ปรง (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร และพบว่า ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านหัวใจสีเขียว ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว ด้านกิจกรรมสีเขียว และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด แต่เมื่อตรวจสอบพฤติกรรมการท่องเที่ยวกลับพบว่า กลุ่มตัวอย่างนิยมท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติก็จริงแต่ก็ยังมีพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบทั่วไปที่ยังใช้รถยนต์ส่วนตัว พักที่โรงแรมทั่วไปมากกว่าจะเลือกที่พักและรูปแบบการเดินทางที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การอภิปรายผลสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ($r = 0.359$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงทำให้เกิดทัศนคติทางบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลอง KAP ที่ระบุว่า การให้ความรู้กับผู้รับสารจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และจะนำไปสู่พฤติกรรมหรือการปฏิบัติ (อรรวรรณ ปิลาพันธ์โหวาท, 2542, หน้า 35-43) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และพบว่า ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานของ ณิชชามณูช สุวิทย์พันธ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อนักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบวกแล้วย่อมส่งผลไปถึงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลอง KAP ที่ระบุว่า ทัศนคตินั้นเกิดจากการเรียนรู้ หรือ ประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งมีผลต่อการคิด และการกระทำ แต่อย่างไรก็ตาม ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะขึ้นอยู่กับความรู้ เมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมตามมา (อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2542, หน้า 35-43) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และพบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานของ ณัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และพบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า รายได้ และการศึกษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 และการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์ ที่ระบุว่า ความแตกต่างทางด้านการศึกษาของบุคคลเป็นปัจจัยที่ทำให้เขามีความรู้ ความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางและลึกซึ้งต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงได้เปรียบในการเป็นผู้รับสารที่ดีเพราะมีความรู้กว้างขวาง และบุคคลที่ได้รับระดับการศึกษา ยุคสมัย ระบบการศึกษา และสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ก็จะมีความรู้ที่ลึกซึ้ง อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย เช่นเดียวกับลักษณะประชากรด้านสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแปรรายได้) ที่สามารถส่งผลให้บุคคลมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และแสดงออกทางพฤติกรรมแตกต่างกัน รวมถึงเป็นตัวบ่งชี้เรื่องที่ว่าพวกเขาจะให้ความสนใจรับรู้ข่าวสาร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538; ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2554)

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์ ที่ระบุว่า ความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากรส่งผลให้บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538; ชีระภัทรา เอกพาณิชย์สวัสดิ์, 2554) เช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ การดา ร่วมพุ่ม และอุไร คงคาหลวง (2553) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่า เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน และงานวิจัยของ วัลลาสิณี จันทร์ปรง (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร และพบว่า นักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพฯที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 พบว่า อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/ พนักงานวิสาหกิจมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงกว่า นักเรียน/ นักศึกษา พนักงานบริษัทเอกชน และธุรกิจส่วนตัว/ อาชีพอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์ ที่ระบุว่า ความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากรส่งผลให้บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538; ชีระภัทรา เอกพาณิชย์สวัสดิ์, 2554) เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลาสิณี จันทร์ปรง (2556) เรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพและรายได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการให้ความรู้เชิงลึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวจะมีความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่บ้างแต่ยังไม่สูงมากนัก และพฤติกรรมการท่องเที่ยวยังคงมีลักษณะของการท่องเที่ยวทั่วไปมากกว่า
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรมีการประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ได้ง่ายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรขยายการศึกษาความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงนิเวศกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนมากขึ้น
2. การวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและปรับปรุงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลฤดี นาคทุ่งเตา. (2553). *ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, สำนักวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2551). *ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ*. เข้าถึงได้จาก http://cict.mnre.go.th/ewt_news.php?nid=203
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2556). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. เข้าถึงได้จาก <http://masterplan.andamanecotourism.com/>
- กาญจนา แก้วเทพ และศรีธรรม์ โรจนสุพจน์. (2556). *สื่อสาร-สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.เกษม จันทร์แก้ว. (2556). *การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การดา ร่วมพุ่ม และอุไร คงคาหลวง. (2553). *การสื่อสารเพื่อสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด, คณะนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *แนวคิด 7 Greens ท่องเที่ยวสดใสใส่ใจสิ่งแวดล้อม*. เข้าถึงได้จาก <http://7greens.tourismthailand.org>
- กำไร โพธิ์ทอง. (2550). *ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรัสพิมพ์ จงสถิตเสถียร. (2552). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาหมู่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- จันทกร รื่นรัมย์. (2548). *รูปแบบการรักษาความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*
เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชาญชัย ชื่นรำพันธุ์. (2552). *แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทศบาล*
ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์. (2545). *การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และแนวโน้มพฤติกรรม*
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์
 นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์ศิริรัตน์. (2544). *การวิจัยเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พิบูลิเคชั่น
- ชนคล ยิ้มถนอม. (2557). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ*
สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*,
 27(1), 25-48.
- ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). *ชุมชนศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา มนูญปัจจุ. (2528). *การวิจัยทางสุขศึกษา*. กรุงเทพฯ: อักษรศาสตร์บัณฑิต.
- ไบเพิร์น วงษ์บัวงาม. (2554). *ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักศึกษา*
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ประธานสิทธิ์ กระมล. (2550). *ทัศนคติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว*
เชิงนิเวศ ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, คณะวนศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรารณดา ขศสุข และเฉลิมชัย ปัญญาดี. (2554). *ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนและ*
ครัวเรือนในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย.
 เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). *การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*.
 กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2555). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. เข้าถึงได้จาก www.seub.or.th
- โยธิน จันทวี. (2548). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาโครงการสถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2542). *การวิเคราะห์ผู้รับสาร*. กรุงเทพฯ: ที. พี. พรินท์.
- รัตนา อุ่นจันทร์. (2552). *การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, พัฒนาการเกษตร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรัญญาภรณ์ ศรีสุวรรณค์. (2550). *ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว, คณะพัฒนาการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิทยา จิตรมาศ. (2552). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอาชีวศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิลาสินี จันทร์ปรง. (2556). *พฤติกรรมการท่องเที่ยวแต่แนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 กรีน) ของนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (25044). *การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิษณุ โศชนะ, เรือโท. (2552). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วุฒิพงษ์ ดงคำฟู. (2551). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. (2539). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. เข้าถึงได้จาก http://www.dnp.go.th/parkreserve/Np/Html/Tour/About_Eco.html
- สมชัย เบญจชัย. (2549). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- สมบัติ เชื้อทหาร. (2551). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมู่บ้านทรงไทยปลาย โทงพาง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาต และดร.ชนิ เอ็มพันธ์. (2538). *แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. ม.ป.ท.
- สุภัทรวลัย ตั้งศรีวงษ์. (2553). *แนวทางการพัฒนาน้ำตกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย. (2556). *Greenwash หมายถึงอะไร?*. เข้าถึงได้จาก <http://guru.sanook.com/23952/>
- อรรพรรณ ปิณฑน์โอภาท. (2542). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังกริยา ทุมพานิชย์. (2553). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2558). *การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เอกกนิธ เอี่ยมภักดี. (2556). *ทฤษฎีการแพร่กระจาย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/516302>
- Andrei, C., & Gogonea, R. A. (2013). *Ecological tourism – A form of responsible tourism*. Retrieved from <http://www.rebe.rau.ro/RePEc/rau/journal/WI13S/REBE-WI13S-A40.pdf>
- David, A., Chien-Yun, Wan-Fei, Yu-Shi, & Chia-Hung. (2012). A study on modification of knowledge, attitude and practice on vocational high school electronics courses integrated with nanotechnology concept. *International Journal of Thermal & Environmental Engineering*, 4(1), 1145-1149.

- Fennell, D. A. (2015). *Ecotourism* (4th ed.). , Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/David_Fennell2/publications.
- Kaliyaperumal, K. (2004). *Guideline for conducting a knowledge, attitude and practice (KAP) study*. n.p.
- Perkins, H. E., & Brown, P. R. (2012). Environmental values and the so-called true ecotourism. *Journal of Travel Research*. Retrieved from <http://jtr.sagepub.com/content/51/6/793>
- Singh, T., Slotkin, M. H., & Vamosi, A. R. (2006). Attitude towards ecotourism and environmental advocacy: Profiling the dimensions of sustainability. *Journal of Vacation Marketing*, 43, 177-183.
- Wurzinger, S., & Johansson, M. (2006). Environmental concern and knowledge of ecotourism among three groups of Swedish tourists. *Journal of Travel Research, Sweden*, 42, 172-185.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ของหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารการตลาด ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านช่วยตอบคำถามให้ครบทุกข้อ และคำตอบของท่านจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และถูกเก็บเป็นความลับ ทั้งนี้แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2: แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3: แบบวัดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 4: แบบวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่เป็นคำตอบที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. เพศ ชาย
 หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 21 ปี
 21-30 ปี
 30-40 ปี
 41 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา
 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ
 พ่อบ้าน/แม่บ้าน
 เกษียณ
 อื่น ๆ (ระบุ).....

4. สถานภาพสมรส

- โสด
- สมรส/ อยู่ด้วยกัน
- หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,001 บาท
- 10,001-20,000 บาท
- 20,001-30,000 บาท
- 30,001-40,000 บาท
- 40,000 บาทขึ้นไป

6. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความด้านล่าง และทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องคำตอบเพื่อแสดงว่าข้อความดังกล่าวนั้น ถูก หรือ ผิด

ข้อความวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คำตอบ	
	ถูก	ผิด
1. บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวทุกฝ่ายจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2. นักท่องเที่ยวสามารถกระทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ได้กับสิ่งแวดล้อมเพราะเสียค่าใช้จ่ายมาแล้ว		
3. นักท่องเที่ยวควรทำพฤติกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน		
4. การซื้อของจากชุมชนหรือคนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
5. จำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อธรรมชาติ		
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้สังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ/ หรือ ศิลปะ สถาปัตยกรรมของชุมชน		
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมด้วยการไม่เปลี่ยนแปลงเส้นทางการเดินทาง		
8. การออกนอกเส้นทางเพื่อศึกษาธรรมชาติเป็นสิ่งที่เหมาะสมเพราะทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ		
9. การแบ่งปันอาหารให้สัตว์ป่าในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้นเหมาะสมเพราะเป็นการเมตตาช่วยเหลือสัตว์		
10. นักท่องเที่ยวไม่ควรให้เงินสนับสนุนชุมชนเพราะจะทำให้กระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน		

ตอนที่ 3 ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง ในฐานะนักท่องเที่ยวท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่เป็นคำตอบที่ตรงระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- โดย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
 4 หมายถึง เห็นด้วย
 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความวัดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ทุกคนต้องมีส่วนช่วยในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน					
2. การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว					
3. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และใกล้ชิดธรรมชาติช่วยทำให้ฉันรักธรรมชาติมากขึ้น					
4. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ช่วยทำให้ฉันเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น					
5. ทุกคนมีสิทธิที่จะเดินทางท่องเที่ยวสถานที่ใดเมื่อไรก็ได้เพราะพวกเขาได้จ่ายเงินสำหรับซื้อประสบการณ์ส่วนตัว					
6. ทุกคนมีสิทธิที่จะทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่พวกเขาชอบในการท่องเที่ยว トラบใดที่พวกเขารับผิดชอบค่าใช้จ่าย					
7. เมื่อไปท่องเที่ยว ทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ไฟฟ้า ตามความต้องการ トラบใดที่จ่ายเงิน					
8. รัฐบาลเป็นผู้ที่รับผิดชอบหลักในการดูแลอนุรักษ์สัตว์ป่าและธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว					
9. การให้เงินสนับสนุนชุมชนเพื่อรักษาลิงแวดล้อมถือว่าเป็นความเหมาะสม					

ข้อความวัดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
10. การซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นการช่วยสนับสนุนให้คนในชุมชนมีรายได้					
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม					
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำได้ง่าย					
13. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าใจยาก					
14. ทุกครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวฉันจะพยายามไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด					
15. ฉันมักจะช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนด้วยการเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตในชุมชน					
16. ฉันมักจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนของสถานที่ที่ฉันจะไปท่องเที่ยว เพื่อจะไม่ไปเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมถิ่นของเขา					
17. ฉันยินดีที่จะมีส่วนร่วมกับองค์กรเกี่ยวกับการอนุรักษ์					
18. ถ้ามีโอกาสฉันจะแบ่งปันความรู้ให้กับคนอื่นเพื่อให้เขาเข้าใจความสำคัญของสัตว์ป่าและธรรมชาติ					
19. ถ้าฉันมีโอกาสฉันจะหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มากขึ้น					

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่เป็นคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

1. ใน 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยไปแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ให้ความบันเทิง (เช่น สถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุก)
 - แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (เช่น ชายหาด น้ำตก เกาะ ถ้ำ ภูเขา)
 - แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (เช่น แหล่งโบราณสถาน/ วัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด)
 - แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (เช่น ตลาดน้ำ งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ)
2. ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - วันหยุดนักขัตฤกษ์
 - วันหยุดเสาร์-อาทิตย์
 - วันธรรมดา
 - โอกาสพิเศษ ไปราระบุ.....
3. รูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยว (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - เครื่องบิน
 - รถยนต์ส่วนตัว
 - รถโดยสารสาธารณะ
 - รถเช่า
 - อื่น ๆ ไปราระบุ.....
4. บุคคลที่ท่านร่วมเดินทางไปท่องเที่ยวด้วยบ่อยที่สุด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ไม่มี
 - เพื่อน
 - คนที่ทำงาน
 - ครอบครัว
 - คู่รัก
 - อื่น ๆ ไปราระบุ.....
5. จุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - เพื่อศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
 - เพื่อพักผ่อนทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวาย
 - เพื่อความบันเทิงและการเพลิดเพลินจากงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ
 - เพื่อพบปะ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน
6. ประเภทของสถานที่พักที่ใช้บริการบ่อยที่สุด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - โรงแรมมาตรฐานระดับสากล (ที่พักที่ได้รับการยอมรับระดับสากล)
 - โรงแรมทั่วไป (ที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานมี 10 ห้องขึ้นไป)
 - เกสเฮาส์ (ที่พักที่เอาบ้านพักมาดัดแปลง เพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก)
 - โฮมสเตย์ (ที่พักที่นักท่องเที่ยวใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเดียวกับคนท้องถิ่น)

โฮสเทล (ที่พักราคาประหยัดสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน)

กางเตียงที่

7. แหล่งที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กระทู้บนอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

นิตยสารการท่องเที่ยว

หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การแนะนำจากคนรู้จัก

อื่น ๆ (โปรดระบุ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน ที่เป็นคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

ข้อความวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คำตอบ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. ฉันเลือกกิจกรรมท่องเที่ยวหรือธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		
2. ฉันหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่ไม่จำเป็น		
3. ฉันเลือกเดินทางในวันธรรมดาเพื่อลดความแออัดของการจราจรและผู้คนในแหล่งท่องเที่ยว		
4. ฉันเดินทางไปกับเพื่อนโดยใช้รถคันเดียวกัน (Car pool)		
5. ฉันหลีกเลี่ยงการเดินทางโดยเครื่องบินเพราะปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศมากที่สุด		
6. ฉันใช้พลังงานทดแทนในการเดินทาง เช่น ไปโอดีเซล แก๊สโซฮอล์ แก๊ส NGV/ LPG		
7. ฉันเดินทางโดยใช้ระบบขนส่งมวลชนแทนการใช้พาหนะส่วนตัว		
8. ฉันวางแผนเส้นทางการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประหยัดพลังงาน		
9. ฉันใช้ภาชนะอาหารที่ทำจากวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ขวดน้ำส่วนตัว หรือสิ่งของส่วนตัว		
10. ฉันใช้ภาชนะอาหารที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ		

ข้อความวัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คำตอบ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
11. ฉันใช้รถสาธารณะในการเดินทางท่องเที่ยว		
12. ฉันเลือกที่พัก/ โรงแรมที่มีการบริหารจัดการพลังงานและ สิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อย แก๊สเรือนกระจก		
13. ในฤดูร้อน ฉันพยายามไม่เปิดเครื่องปรับอากาศในห้องให้มี อุณหภูมิต่ำเกินไป		
14. ฉันรับประทานอาหารที่ใช้วัสดุทดแทนจากธรรมชาติเพื่อลดขยะ และลดการปล่อยแก๊สเรือนกระจก		
15. ฉันใช้บริการที่พักที่มีการออกแบบอาคารสถานที่ กลมกลืนกับ ธรรมชาติ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม		
16. ฉันเลือกบริโภควัตถุดิบจากภายในแหล่งท่องเที่ยวแทนวัตถุดิบจาก ที่อื่น เพื่อลดการปล่อยแก๊สเรือนกระจกจากการขนส่ง		
17. ฉันหลีกเลี่ยงกิจกรรมหรือบริการธุรกิจท่องเที่ยวที่ไม่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม		
18. ฉันท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิต ของคนท้องถิ่น และลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัย		
19. ฉันรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่ทำความเสียหายกับชุมชน		
20. ฉันแยกขยะตามประเภทก่อนนำไปทิ้ง		
21. ฉันบริจาคเงินให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนา		
22. ฉันซื้อผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพราะเป็นการช่วยสนับสนุนแหล่ง ท่องเที่ยว		
23. ฉันเก็บสิ่งของจากสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อเป็นของที่ระลึก		
24. ฉันทานอาหารพื้นเมืองเพราะเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมถิ่น		